

Oddlužení jako způsob řešení úpadku dlužníka

Bakalářská práce

Vedoucí práce:

JUDr. Bohumila Salachová, Ph.D.

Jan Šenkyřík

Brno 2016

Rád bych poděkoval paní JUDr. Bohumile Salachové, Ph.D. za odborné vedení této práce, za trpělivost, ochotu a cenné rady během jejího zpracování.

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto práci: **Oddlužení jako způsob řešení úpadku dlužníka** vypracoval samostatně a veškeré použité prameny a informace jsou uvedeny v seznamu použité literatury. Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů, a v souladu s platnou *Směrnicí o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací*.

Jsem si vědom/a, že se na moji práci vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavření licenční smlouvy a užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 Autorského zákona.

Dále se zavazuji, že před sepsáním licenční smlouvy o využití díla jinou osobou (subjektem) si vyžádám písemné stanovisko univerzity o tom, že předmětná licenční smlouva není v rozporu s oprávněnými zájmy univerzity, a zavazuji se uhradit případný příspěvek na úhradu nákladů spojených se vznikem díla, a to až do jejich skutečné výše.

V Brně dne 23. května 2016

Abstract

Šenkyřík, J. Discharge of debts as one of the possible solutions to bankruptcy. Bachelor thesis. Brno: Mendel University, 2016.

The theme of this bachelor thesis is insolvency in Czech Republic with emphasis on the mechanisms of personal bankruptcy and its economic aspects. The first part of the thesis is dedicated to theoretical background of debts and to description of legal regulations regarding insolvency in Czech Republic, Act No. 182/2006 Coll., on Bankruptcy and Its Resolution (Insolvency Act). The second part of this thesis then gives an overview in relation to extent of usage of this mechanism, reviews the aspects of related legislation and last but not least analyses the process of said mechanism with the use of real examples in practice.

Keywords

debt, personal bankruptcy, insolvency, financial literacy, debtor, creditor, loan

Abstrakt

Šenkyřík, J. Oddlužení jako způsob řešení úpadku dlužníka. Bakalářská práce. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2016.

Tématem bakalářské práce je insolvence v České republice, přičemž důraz je kladen především na institut oddlužení a jeho ekonomické aspekty. Úvodní část práce se věnuje teoretickým východiskům zadluženosti a právní úpravě oddlužení v České republice, tedy zákonu č. 182/2006 Sb. o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon). Ve druhé části práce je pak nastíněn vývoj využívání tohoto institutu, zhodnocena samotná právní úprava a v neposlední řadě rozebrán průběh oddlužení v praxi, tak jak k němu došlo v minulosti u konkrétních subjektů.

Klíčová slova

zadlužení, osobní bankrot, insolvence, finanční gramotnost, dlužník, věřitel, půjčka

Obsah

1	Úvod	11
2	Cíl a metodika práce	12
3	Teoretická východiska zadluženosti	13
3.1	Zadluženost českých domácností.....	13
3.2	Základní úvěrové produkty	16
3.2.1	Spotřebitelský úvěr	16
3.2.2	Hypoteční úvěr	17
3.2.3	Leasing.....	17
3.3	Ekonomický pohled na lidské chování.....	18
3.3.1	Racionální a omezeně racionální modely	18
3.3.2	Teorie spotřební funkce	19
3.3.3	Otázka morální odpovědnosti.....	19
4	Úvod do insolvenčního práva	20
4.1	Insolvenční řízení.....	20
4.1.1	Subjekty insolvenčního řízení.....	20
4.1.2	Insolvenční návrh.....	21
4.2	Úpadek.....	21
4.2.1	Ekonomická realita úpadku	22
4.2.2	Způsoby řešení úpadku.....	22
5	Oddlužení	24
5.1	Osobní působnost.....	24
5.2	Návrh na povolení oddlužení.....	25
5.2.1	Náležitosti návrhu na povolení oddlužení.....	25
5.3	Posouzení návrhu na oddlužení	26
5.3.1	Nepoctivý záměr.....	27
5.4	Způsoby provedení oddlužení.....	27
5.4.1	Věřitelé v oddlužení	27

5.4.2	Plněním splátkového kalendáře	28
5.4.3	Zpeněžením majetkové podstaty	29
5.5	Ukončení oddlužení	29
5.6	Osvobození od dluhů.....	30
5.7	Společné oddlužení manželů.....	30
6	Využívání institutu oddlužení	32
6.1	Vývoj v budoucnosti	34
7	Finanční gramotnost	35
7.1	Odpovědné zadlužování.....	35
7.2	Náklady spojené s oddlužením.....	36
7.2.1	Náklady po řádném skončení oddlužení	36
7.2.2	Výpočet odměny a náhrady hotových výdajů správce.....	37
8	Příklady z praxe	38
8.1	Plněním splátkového kalendáře	38
8.2	Zpeněžením majetkové podstaty	43
9	Diskuze	46
10	Závěr	48
11	Literatura	50
11.1	Knižní zdroje	50
11.2	Právní normy.....	50
11.3	Elektronické zdroje.....	50
12	Seznam obrázků a tabulek	52
12.1	Seznam obrázků	52
12.2	Seznam tabulek	52

1 Úvod

V období mezi 17. listopadem a 29. prosincem roku 1989 proběhly v České republice politické události, jež měly za následek pád tehdejšího komunistického režimu. Vznik demokracie spolu přinesl řadu nových možností a svobod, na které velká část populace nebyla připravena. Mimo jiné nová doba přinesla větší možnosti v rámci poskytování a čerpání úvěrů s tím, že lidé začali mít pocit, že si nyní mohou dovolit všechno a nebrali v potaz skutečnost, že své dluhy musí také splácet. Dle průzkumu z roku 2015 jsou pojmy jako RPSN, debetní a kreditní karta pro značnou část národa stále velkou neznámou (CZECH-BA, 2015). Slabá finanční gramotnost a s tím související nezodpovědné hospodaření s financemi jsou hlavními příčinami prohlubování zadluženosti obyvatelstva. Celková zadluženost českých domácností podle statistik České národní banky činila ke konci roku 2015 1,321 bilionu Kč, přičemž nelze důvodně předpokládat, že by se situace v nejbližší budoucnosti měla závratně měnit k lepšímu.

Vyšší míra zadluženosti s sebou samozřejmě přináší i vyšší míru dlužníků, kteří nejsou schopni své závazky řádně a včas splácet. Z toho důvodu vstoupil 1. ledna 2008 v účinnost zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon). Zmíněný zákon do českého právního řádu zakomponoval dva nové způsoby řešení úpadku, a to reorganizaci a oddlužení. Tato bakalářská práce se věnuje právě institutu oddlužení, tedy způsobu řešení úpadku především v rámci fyzické osoby – nepodnikatele. Institut oddlužení, jakožto sanační způsob řešení úpadku, klade kromě ekonomických faktorů důraz i na faktory sociální. Má umožnit dlužníku „nový start“ a tím mu pomoci k opětovnému zapojení se do běžného života. Atraktivita oddlužení pro dlužníka spočívá zejména v tom, že po něm není požadováno uhradit své závazky v plné výši, nýbrž mu postačí splnit předpoklad splacení alespoň 30% všech pohledávek přihlášených věřitelů.

Vzhledem ke zmíněné přednosti oddlužení lze každoročně pozorovat rostoucí tendenci využívání tohoto institutu. Je podstatné upozornit na skutečnost, že v rámci oddlužení je důležité vnímat kromě právních faktorů i faktory ekonomické, neboť příčinou samotného řešení úpadku je právě existující ekonomická situace úpadce (dlužníka).

2 Cíl a metodika práce

Cílem bakalářské práce je podat ucelený pohled na institut oddlužení v oblasti českého práva. Mezi dílčí cíle práce patří zejména:

- objasnit ekonomické okolnosti, které vedly k nutnosti zavedení institutu oddlužení do českého práva,
- stanovit některá základní pravidla a doporučení v rámci úvěrových obchodů,
- nastínit průběh oddlužení v praxi,
- zhodnotit právní úpravu oddlužení z ekonomického hlediska,
- vyhodnotit dopady zavedení oddlužení na věřitele.

První část práce je věnována obecné problematice zadluženosti, v jejímž rámci je nastíněna současná situace na úvěrovém trhu a vysvětleny některé nezbytné pojmy, které s touto problematikou souvisí. Na výše zmíněné navazuje charakteristika právní úpravy zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), přičemž důraz je kladen především na institut oddlužení. V rámci této kapitoly jsou představeny dílčí fáze insolvenčního řízení při řešení úpadku dlužníka formou oddlužení a vysvětleny k tomu vztahující se pojmy, jako např. osobní působnost, úpadek, majetková podstata či nepoctivý záměr. Pro zpracování této části práce je využito metody popisné a analytické. Vzhledem k právníkové povaze této problematiky je vycházeno zejména z právních norem a jiných vhodných zdrojů.

Dále je prostor věnován zhodnocení míry využívání institutu oddlužení od jeho vzniku do současnosti. Následně jsou v rámci zodpovědného zadlužování představena některá základní pravidla a poučení, která lze subjektu před rozhodnutím vzít si úvěr obecně doporučit. V další části práce jsou na praktických příkladech vysvětleny procesy institutu oddlužení v praxi, tedy jak oddlužení probíhalo u konkrétních subjektů za konkrétních podmínek. Vybraná insolvenční řízení by měla poskytnout ucelenou představu o samotném průběhu oddlužení, přičemž tento průběh je nastíněn s užitím případů v rámci obou způsobů oddlužení – plněním splátkového kalendáře a zpeněžením majetkové podstaty. Kromě obecných právních hledisek byla tato řízení posuzována i z hledisek ekonomických. Nezbytným zdrojem informací pro tuto kapitolu jsou volně dostupná data v insolvenčním rejstříku. Nakonec autor v rámci diskuze vybere několik ekonomických aspektů oddlužení, které sám považuje za problematické a navrhne v jejich oblastech možné změny.

3 Teoretická východiska zadluženosti

Půjčky, dluhy či úvěry nejsou pojmy, se kterými se začala potýkat až dnešní společnost. Tedy i samotná situace, kdy dlužník není schopen dostát svým závazkům, existuje od nepaměti. Pravdou ovšem je, že v poslední době se tempo růstu zadlužování dramaticky zvyšuje.

Samotnou zadluženost nelze považovat za nežádoucí jev, nýbrž jako důležitý prvek finančního systému. Díky němuž dochází v rámci uspokojování potřeb společnosti k přemístění finančních prostředků od přebytkových subjektů k subjektům deficitním. Využití půjčky k pořízení určité věci tedy samozřejmě nelze obecně považovat za nerozumný krok. Ostatně momentální nedostatek finančních prostředků k pokrytí nákladů je běžnou součástí života řady lidí.

O problému jde nicméně mluvit ve chvíli, kdy subjekt není schopen dostát včas svým závazkům. Ať už je platební neschopnost daného subjektu způsobena ztrátou zaměstnání, dlouhodobým onemocněním, nečekanými náklady, které člověk díky tomu, že nemá vytvořené dostatečné finanční rezervy, není schopen pokrýt, či kombinací výše zmíněných, případně dalších vlivů, jde vždy o závažný problém. Takovému dlužníkovi často nezbyvá nic jiného než řešit svoji situaci dalšími půjčkami, kterými pokryje existující dluhy, čímž se posléze dostane do dluhové spirály. Hledání cesty z dluhové spirály je pak často velice obtížné. *„Splácení první půjčky většinou nedělá rozpočtu zásadní problém ve smyslu opoždění splátek, spíše se ukazuje, že na něco se nedostává. Druhou půjčkou je financována potřeba nereálná, jistá finanční prestiž. Tak se začne rozjíždět dluhová spirála.“* (SMRČKA, 2007, s. 98)

Je důležité upozornit na to, že v takovém případě není samotný dlužník jediným subjektem negativně poznamenaným nastalou situací. Nepříznivý dopad je evidentní i u věřitele, na něhož dopadá tlak nejistoty o navrácení půjčených finančních prostředků a v neposlední řadě nelze zapomenout na vzniklé náklady vynakládané státem na legislativní řešení vzniklých právních situací.

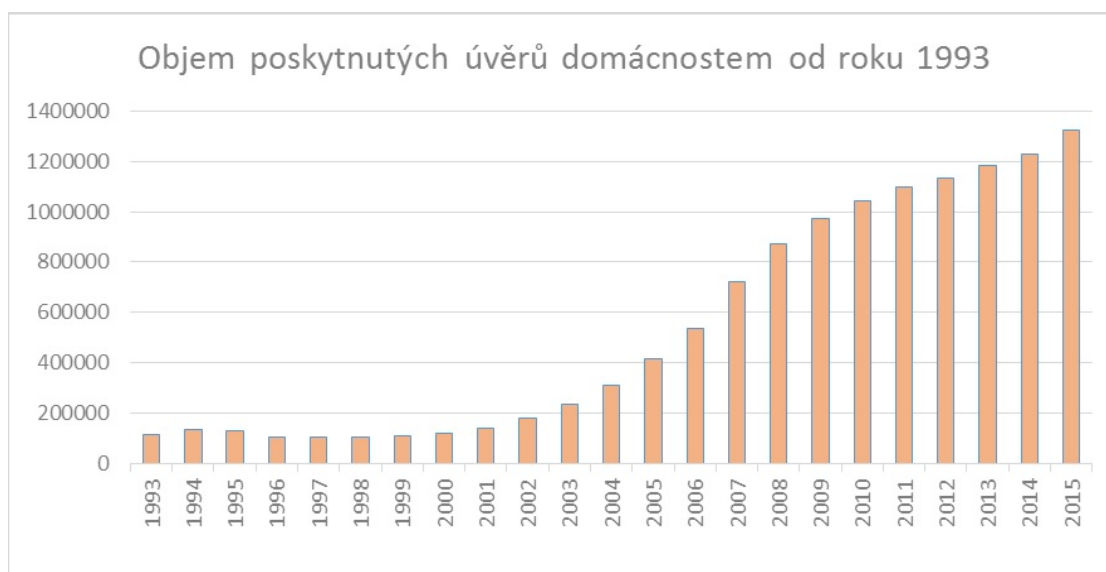
Pro úplnost lze doplnit, že zadluženost sama o sobě není nezákonná, nicméně její nezvládnutí, čímž máme na mysli nesplacení daného závazku včas a v předepsané výši již českým právním řádem považováno za porušení zákona je.

3.1 Zadluženost českých domácností

Nový občanský zákoník, který nabyl platnosti 1. ledna 2014, pojem domácnost ne-definuje. Nicméně, dle § 115 dřívějšího občanského zákoníku, byla domácnost definována jako *„trvalé spolužití fyzických osob, které společně hradí náklady na své potřeby, přičemž spolužití je trvalé, jestliže objektivně zjiitelné okolnosti svědčí o úmyslu osob založit a vést takové spolužití, nikoliv pouze na přechodnou dobu.“*

Nejčastějšími poskytovateli úvěrů domácnostem jsou banky, stavební spořitelny, družstevní záložny a zavedené nebankovní instituce, přičemž půjčit si peníze je samozřejmě možné i jinou formou, například od známých či na inzerát od neznámého poskytovatele. Graf níže znázorňuje míru, nebo v tomto případě přesněji

celkový objem bankovních úvěrů poskytnutých domácnostem od roku 1993 do současnosti.

Obr. 1 Poskytnuté úvěry českým domácnostem od roku 1993 (v mil. Kč)
Zdroj: Data ČNB

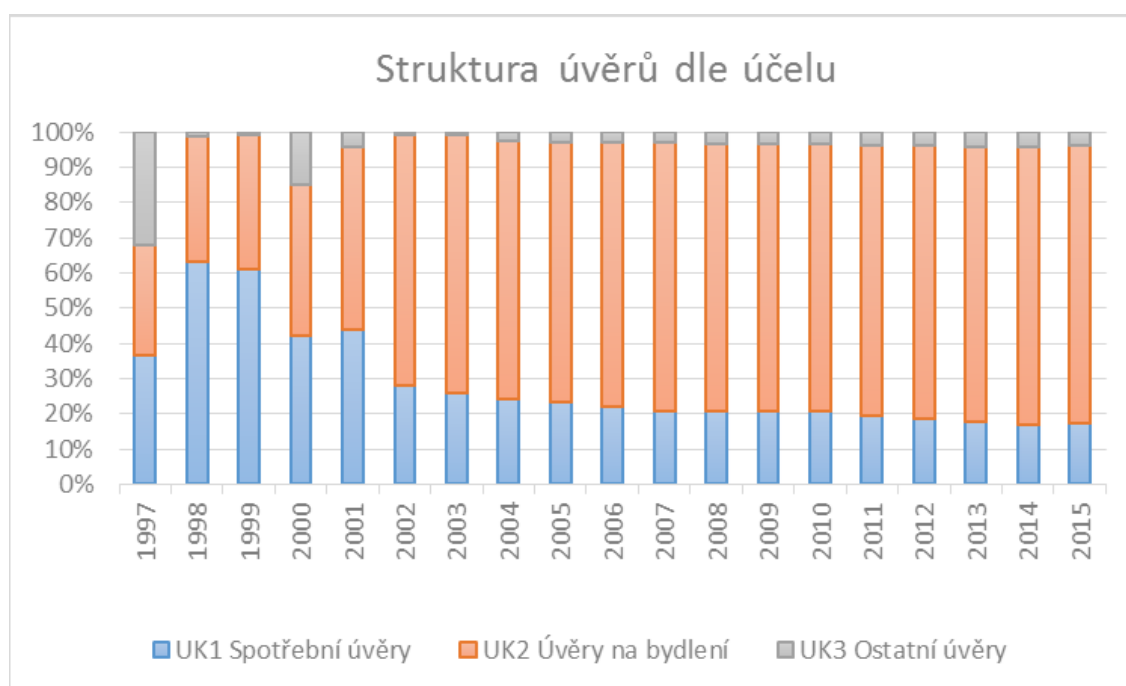
Celková zadluženost domácností podle statistik České národní banky činila ke konci roku 2015 1,321 bilionu Kč. Nelze si nevšimnout, že tempo a objem jakým se české domácnosti za poslední roky zadlužily, je skutečně enormní. Dá se říci, že do roku 2000 stoupala míra zadluženosti poměrně pomalu, přičemž určitý zlom nastal právě v roce 2000. „Zadlužení rodin se stalo novým fenoménem především od roku 2000. V letech 2000 - 2006 rostl tento údaj téměř exponenciálně, což je vývoj vyvolávající hluboké pochybnosti u řady ekonomů.“ (SMRČKA, 2007, s. 85).

Za zajímavou lze považovat situaci okolo roku 2008, tedy situaci v období, kdy vypukla celosvětová hospodářská krize. I přes to, že bylo tehdy téma hospodářské krize často a veřejně propíráno a diskutováno v médiích a ostatních sdělovacích prostředcích, tak se tempo zadlužování nezastavilo. Příčinou je dle mého názoru skutečnost, že ačkoliv byly domácnosti motivovány k omezování spotřeby, tak pro většinu z nich jednoduše nebylo možné okamžitě snížit své výdaje. V první řadě je spousta lidí zvyklá na určitý životní standard, kterého se nemíní vzdát, a taktéž třeba poukázat na to, že řada domácností již tou dobou určité dluhy splácela. Takovým jedincům vůbec nepomohl fakt, že některé firmy začaly ze strachu zavádět úsporná opatření, snižovaly platy či ještě hůře, zahájily vlnu propouštění. Díky tomu některé domácnosti přestaly být schopné své existující závazky splácet, ke krytí původních půjček si začaly brát další úvěry a tím se ocitli již v několikrát zmiňované dluhové pasti. Pro zajímavost lze dodat, že roku 2005 objem poskytovaných úvěrů činil přibližně 400 miliard, přičemž do konce roku 2008 se hodnota úvěrů zdvojnásobila. Za pouhé 4 roky jsme tedy byli svědky více než 100% ná-

růstu. Co se týče struktury úvěrů dle účelu, tak Česká národní banka člení úvěry do tří základních kategorií:

- úvěry na bydlení
- spotřební úvěry
- ostatní úvěry

Úvěry na bydlení jsou tvořeny z největší části hypotečními úvěry a úvěry ze stavebního spoření. Spotřebními úvěry máme na mysli zejména spotřebitelské úvěry, debetní zůstatky na běžných účtech a kontokorentní úvěry. Za ostatní úvěry Česká národní banka považuje např. úvěry na vzdělání a jiné osobní úvěry.

Obr. 2 Struktura úvěrů dle účelu
Zdroj: Data ČNB

Je patrné, že v současnosti tvoří největší podíl dluhy týkající se bydlení. Tento trend se projevuje od roku 2000, kdy úvěry na bydlení v celkovém objemu poprvé pokořily úvěry spotřební. Dobrou zprávou tedy je, že na přelomu druhého tisíciletí, začaly české domácnosti dávat přednost investicím do bydlení, tedy úvěrovým produktům, které jim v budoucnu zaručují získání hmotných aktiv. Úvěry poskytnuté na bydlení jsou někdy označovány za tzv. zdravé půjčky.

Vrátíme-li se znovu do období hospodářské krize, lze dle mého názoru souhlasit s názorem řady expertů, že tato skutečnost měla hlavní odpovědnost za vznik celosvětové recese v období kolem roku 2008. Jsou to totiž právě hypoteční úvěry a další úvěry na bydlení, které v případě neschopnosti klienta splácet, tvoří největší

potíže. Hypoteční úvěry jsou zpravidla uzavírány na dlouhou dobu a jejich výše bývá často vzhledem k platě nezanedbatelná.

3.2 Základní úvěrové produkty

Úvěrové obchody jsou důležitou součástí aktivních obchodů bank, přičemž bankami se rozumí právnické osoby se sídlem na území České republiky, založené jako akciová společnost, které přijímají vklady od veřejnosti a poskytují úvěry (SVOBODA, 2009 cit. podle MÁLEK, OŠKRDALOVÁ a VALOUCH, 2010). Banky poskytují celou řadu úvěrů, jež je možné klasifikovat dle řady kritérií:

- příjemce úvěru,
- formy poskytnutí úvěru,
- doby splatnosti úvěru,
- účelu použití úvěru,
- způsobu zajištění úvěru, aj.

Příjemcem úvěru může v zásadě být fyzická osoba, právnická osoba, stát a různé veřejnoprávní subjekty. *Forma poskytnutí* může být dvojitá. Může se jednat o čistě peněžní úvěr nebo o závazkové úvěry a záruky. Dle *doby splatnosti* lze úvěry členit na krátkodobé, střednědobé a dlouhodobé. Krátkodobé úvěry mají splatnost kratší než jeden rok, střednědobé se vyznačují splatností od jednoho do pěti let a úvěry dlouhodobé splatností nad pět let. Úvěry mohou být *účelové nebo neúčelové*. Neúčelové úvěry klienta nezavazují k přesnému smluvnímu použití, takové úvěry může žadatel použít k financování libovolných záležitostí. (MÁLEK, OŠKRDALOVÁ a VALOUCH, 2010)

3.2.1 Spotřebitelský úvěr

Spotřebitelský úvěr lze definovat ze dvou rovin. První rovinou je vymezení dle subjektů, kterým je poskytován a druhou rovinou je účel, na který je poskytován. Příjemcem je vždy fyzická osoba a za účel lze považovat jakékoliv nepodnikatelské záměry. Nejvýznamnější definice spotřebitelského úvěru je ovšem zakotvena v zákoně o spotřebitelském úvěru.

„Spotřebitelským úvěrem se rozumí odložená platba, půjčka, úvěr nebo jiná obdobná finanční služba poskytovaná nebo přislíbená spotřebiteli věřitelem, nebo zprostředkovatelem.“ (Zákon č. 145/2010 Sb.)

Se spotřebitelským úvěrem úzce souvisí pojem RPSN, tedy roční procentní sazba nákladů. Ta vedle úrokové sazby zohledňuje i další náklady spojené s daným úvěrem, jako třeba poplatky za správu úvěru, poplatky za uzavření smlouvy, či poplatky za posouzení žádosti o úvěr, a je tedy daleko lépe vypovídajícím ukazatelem ceny úvěru než samotná úroková míra. RPSN dává subjektům uvažujícím o pořízení úvěru jednu velkou výhodu v tom, že jim poskytuje možnost bez větších potíží porovnávat produkty od různých poskytovatelů. Kromě toho jsou všichni věřitelé

povinni uvádět RPSN na roční bázi, což orientaci ještě více usnadňuje. V případě samotné úrokové míry se lze totiž setkat s úrokovou sazbou počítanou na různé bázi, např. roční, měsíční, týdenní, příp. další, což některým zákazníkům může ztěžovat přehled v nabídkách úvěrů. Smlouva o spotřebitelském úvěru vzniká okamžikem uzavření, přičemž musí být vždy uzavřena písemně. Dále musí obsahovat řadu zákonem stanovených záležitostí, a to například: dobu trvání spotřebitelského úvěru, jeho celkovou výši, výpůjční úrokovou sazbu, hodnotu ukazatele RPSN, údaje o výši a splatnosti každé jednotlivé splátky, informace o právu na odstoupení od smlouvy a o právu na předčasné splacení úvěru či informace o postupu v případě ukončení smluvního vztahu. (ČESKÁ OBCHODNÍ INSPEKCE, 2013)

3.2.2 Hypoteční úvěr

Jde o zpravidla dlouhodobé účelové úvěry, které slouží k pořízení nebo rekonstrukci vlastního bydlení. K financování těchto druhů úvěrů, vydává hypoteční banka tzv. hypoteční zástavní listy, což je druh dluhopisu, jehož nominální hodnota včetně úroků je plně kryta pohledávkami z hypotečních úvěrů. (MÁLEK, OŠKRDA-LOVÁ a VALOUCH, 2010)

Ze zákona o dluhopisech lze na hypoteční úvěr pohlížet jako na úvěr, „jehož splacení včetně příslušenství je zajištěno zástavním právem k nemovité věci, když pohledávka z úvěru nepřevyšuje dvojnásobek zástavní hodnoty zastavené nemovité věci.“ (Zákon č. 190/2004 Sb.)

Loan to value (LTV) vyjadřuje poměr mezi hypotečním úvěrem a zástavní hodnotou nemovitosti. Například, požaduje-li klient na nemovitost oceněnou částkou 1 mil. Kč úvěr v hodnotě 800 tis. Kč, pak se jedná o LTV 80%. V případě, že klient požaduje, aby úvěr pokryl celou hodnotu nemovitosti, mluvíme o LTV 100%. Takové úvěry nicméně banky s ohledem na možné riziko nerady poskytují. *Fixace úrokové sazby* je časový interval, ve kterém je výše úrokové sazby konstantní. Variabilní, také „float“ hypotéky nemají fixační období a výše jejich úrokové míry se mění pravidelně každý měsíc na bázi úrokových sazeb České národní banky (PRIBOR). *Refinancování hypotéky* je krok využitelný ve chvíli, kdy si klient z nějakého důvodu přeje změnit banku. Nejde v podstatě o nic jiného, než že si klient u konkurenční banky sjedná novou hypotéku, a tu starou ji splatí. Hypotéka se splácí zpravidla anuitně, tedy výše splátky zůstává v době trvání stejná. V některých případech se může klient s bankou domluvit na vyšších, případně nižších splátkách. (BAROŠ, 2011)

3.2.3 Leasing

„Než se budeme věnovat leasingu v širších souvislostech, tak si toto anglické slůvko vysvětlíme. Slovo leasing pochází z anglického slova „lease“, což znamená pronájem, pronajímat nebo smlouva o pronájmu. Leasing tedy neznámá nic jiného, než pronájem hmotných i nehmotných věcí a práv, kdy pronajímatel (osoba, která majetek pronajímá) poskytuje za úplatu nebo jiné nepeněžní plnění nájemci (osobě, která získává možnost majetek používat) právo danou věc (nebo právo) v průběhu doby

pronájmu používat.“ (VALOUCH, 2009 cit. podle MÁLEK, OŠKRDALOVÁ a VALOUCH, 2010).

V praxi se leasingu využívá především k financování pořízení osobního automobilu nebo jiného dopravního prostředku. Rozlišujeme dva druhy leasingu, leasing finanční a leasing operativní.

- finanční leasing znamená pronájem, u kterého dochází po skončení doby pronájmu k odkupu pronajaté věci nájemcem,
- za operativní leasing můžeme označit všechny druhy leasingu, které nesplňují definici leasingu finančního, tedy v případě operativního leasingu dochází po skončení doby pronájmu k navrácení pronajatého majetku do rukou pronajímatele. (MÁLEK, OŠKRDALOVÁ a VALOUCH, 2010)

3.3 Ekonomický pohled na lidské chování

Zatím nevyřešenou zůstává odpověď na otázku, z jakého důvodu si lidé půjčují a proč řada z nich danou situaci nezvládne a skončí ve finančních problémech.

3.3.1 Racionální a omezeně racionální modely

Předmětem ekonomie, přesněji mikroekonomie, je zkoumání lidského rozhodování ve světě, v němž jsou zdroje v porovnání s lidskými přáními omezené. Ekonomické teorie lidského chování, jako např. *teorie racionální volby*, pracují s předpokladem, že se lidé chovají vždy zcela racionálně s cílem maximalizovat vlastní užitek. S tím, že člověk v rámci ekonomických vztahů bude vždy zpravidla jednat se záměrem maximálního obohacení se, nelze než souhlasit. Nicméně tohoto záměru jedinec ne vždy dosáhne. Průměrného člověka totiž jednoduše nelze považovat za bytost, která má neomezené poznávací schopnosti, jimiž je schopna rozpoznat a vyhodnotit veškeré jemu dostupné informace a s jejich pomocí konat vždy zcela racionální rozhodnutí. Dalším limitem je fakt, že obstarat si v našem světě dostatek informací není vždy tak úplně jednoduché. Často bývá značně obtížné zajistit si dostatek informací o předmětu transakce či protistraně. (RICHTER, 2009)

Skutečnost, kdy jedna strana trhu ví více než druhá, se nazývá *asymetrická informace*. V rámci úvěrového trhu za nejčastější asymetrickou informaci na straně klienta považujeme fakt, že klienti často nemají zdaleka tolik informací o solventnosti a likviditě poskytovatele, jako má sám poskytovatel. Na druhé straně k asymetrické informaci v rámci poskytovatele úvěru dochází v případě, kdy banky nemají dostatečné množství informací o finanční situaci svých klientů. Není snad ani nutné dodávat, že obě tyto situace jsou krajně nežádoucí. (RICHTER, 2009)

Další námitku proti modelu racionální maximalizace vznášejí teorie na pomezí kognitivní psychologie a ekonomie. Ta tvrdí, že domácnosti jsou ve výsledku ovlivňovány i jinými hledisky než pouze ekonomickými. Tomu, že jedinec je ve svém rozhodování ovlivňován i sociálními a emocionálními aspekty se blíže věnuje behaviorální ekonomie. (RICHTER, 2009)

3.3.2 Teorie spotřební funkce

Na otázku, proč lidé žijí na dluh, se snaží odpovědět *hypotéza životního cyklu*, která pracuje s předpokladem, že člověk chce mít po celý svůj život rovnoměrnou spotřebu. V praxi tedy situace vypadá tak, že mladý člověk počítá s myšlenkou, že v nadcházejících letech bude vydělávat více peněz, a proto momentální nedostatek finančních prostředků řeší půjčkami. Předpokládá také, že během produktivního věku se mu podaří své dluhy splatit a navíc si odloží dostačující množství peněz na stáří. (RUBY, 1993-2003)

3.3.3 Otázka morální odpovědnosti

Všechny obchodní vztahy a z nich vycházející transakce mezi smluvními stranami by měly probíhat v rámci určitých morálních zásad. Nejinak tomu je v případě úvěrového trhu, kde část zodpovědnosti připadá jak na stranu poskytovatele, tak na stranu klienta, potažmo dlužníka.

V případě věřitele se jedná především o to, aby jím nabízené úvěrové produkty co nejlépe odpovídaly potřebám a schopnostem daného klienta půjčku bez problému splácet. S tím úzce souvisí zodpovědné posouzení bonity klienta. Správné posouzení finanční situace dlužníka je klíčové pro vyhnutí se nepříjemné situace předlužení, přičemž správného posouzení bonity klienta lze dosáhnout pouze v případě, že nedochází k asymetrii informací. Častým případem porušování toho principu je jednání řady finančních poradců, kteří vzhledem k tomu, že jsou odměňováni pouze na bázi objemu uzavřených úvěrů, nabízejí svým klientům mnohdy zcela nevhodné úvěrové produkty, a tím často zneužívají nedostatečné finanční gramotnosti dlužníka. Někteří poskytovatelé úvěrů posouvají toto jednání ještě poněkud na vyšší úroveň tím, že sjednávají úvěry s nedostatečně bonitními klienty záměrně s vidinou majetku, který může být v rámci případné exekuce zabaven. *U dlužníka* by pak měl panovat předpoklad, že má snahu sdělit poskytovateli co nejvíce pravdivých informací o své finanční situaci. V případě, že žadatel o úvěr určité informace záměrně zatajuje, může získat úvěr, na který by v normálním případě neměl vůbec nárok. (TEPLÝ a kol., 2013)

4 Úvod do insolvenčního práva

Stav insolvence, tedy platební neschopnosti, se stal fenoménem dnešní doby, přičemž hlavním tématem této závěrečné práce je rozbor relativně nového prvku insolvenčního práva – institutu oddlužení. Vzhledem k vzájemné provázanosti je nejdříve třeba objasnit si pojem úpadku a insolvenčního řízení obecně. Samotné insolvenční právo lze považovat za celistvý soubor právních norem, jejichž účelem je uspořádání majetkových vztahů mezi dlužníkem a věřiteli. Specifika insolvenčního práva, jsou upravena v zákoně č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (dále jen insolvenční zákon nebo InsZ). Insolvenční zákon dle ust. § 1 InsZ upravuje:

- *„řešení úpadku a hrozícího úpadku dlužníka soudním řízením některým ze stanovených způsobů tak, aby došlo k uspořádání majetkových vztahů k osobám dotčeným dlužníkovým úpadkem nebo hrozícím úpadkem a k co nejvyššímu a zásadně poměrnému uspokojení dlužníkových věřitelů,*
- *oddlužení dlužníka.“* (Zákon č. 182/2006 Sb.)

4.1 Insolvenční řízení

Předmětem insolvenčního řízení je v zásadě rozhodnutí o úpadku dlužníka. Insolvenční soud nejdříve s přihlédnutím ke všem existujícím okolnostem rozhodne o tom, zda se dlužník nachází v úpadku či nikoliv. V případě, že soud na základě insolvenčního návrhu domněnku o úpadku dlužníka potvrdí, začne rozhodování o způsobu jeho řešení.

Za jednu ze základních zásad insolvenčního řízení lze považovat podmínku, aby žádný z účastníků nebyl nespravedlivě poškozen nebo nedovoleně zvýhodněn. V rámci tohoto předpokladu je důležité zmínit zásadu poměrného uspokojení dlužníkových věřitelů. V žádném případě zde tedy neplatí pořekadlo, kdo dřív přijde ten dřív mele a tím pádem se nemůže stát, že by pohledávky některých věřitelů zůstaly zcela neuspokojeny. Cíle insolvenčního řízení stanovuje INSOLVENČNÍ ZÁKON (2016a) takto:

- *zajištění větší transparentnosti a předvídatelnost úpadkového řízení,*
- *posílení postavení věřitelů,*
- *motivace dlužníka ke snaze řešit svůj úpadek včas,*
- *možnost sanace dlužníka tam, kde je to vhodné,*
- *celkové zrychlení a zefektivnění úpadkového řízení.*

4.1.1 Subjekty insolvenčního řízení

Za hlavní typy subjektů insolvenčního řízení dle ust. § 9 insolvenčního zákona jsou považováni:

- „insolvenční soud,
- dlužník,
- věřitelé, kteří uplatňují svá práva proti dlužníku,
- insolvenční správce, popřípadě další správce,
- státní zastupitelství, které vstoupilo do insolvenčního řízení nebo do incidenčního sporu, a
- likvidátor dlužníka.“ (Zákon č. 182/2006 Sb.)

Insolvenční soud dle § 10 IZ zastává dvě činnosti, a to rozhodovací činnost a tzv. dohlédací činnost. Rozhodovací činností je myšleno to, že tento soud vydává rozhodnutí, jež zákon ukládá a dohlédací činností je myšleno, že průběžně vykonává dohled nad postupem a činností ostatních procesních subjektů a rozhoduje o záležitostech s tím souvisejících. *Za dlužníka* insolvenční zákon považuje takový subjekt, který je jako dlužník označen v insolvenčním návrhu a v navazujících rozhodnutích insolvenčního soudu. Dlužníkem může být fyzická i právnická osoba. *Věřitelem* lze označit právnickou nebo fyzickou osobu, která v insolvenčním řízení uplatňuje svou pohledávku vůči dlužníkovi. *Insolvenční správce* je fyzická nebo právnická osoba oprávněná k výkonu funkce na základě povolení vydaného Ministerstvem spravedlnosti ČR. (MARKOVÁ, 2014)

4.1.2 Insolvenční návrh

Základem pro zahájení insolvenčního řízení je existence řádně podaného insolvenčního návrhu. Insolvenční návrh může podat jak dlužník, tak věřitel. Kromě obecných záležitostí musí insolvenční návrh obsahovat rozhodující skutečnosti, resp. důkazy které osvědčují úpadek dlužníka. Věřitel podávající insolvenční návrh dle zákona musí:

- prokázat existenci vlastní splatné pohledávky,
- doložit, že dlužník má nejméně jednoho dalšího věřitele (pluralita věřitelů je základním předpokladem pro uznání úpadku dlužníka). (LANDA, 2009)

4.2 Úpadek

Již bylo zmíněno, že zjištění úpadku je v zásadě první záležitostí, kterou se insolvenční soud zabývá. K tomu, aby mohl subjekt využít institutu oddlužení jako jednoho ze způsobů řešení úpadku, se musí nejdříve v úpadku nacházet, případně mu musí hrozit. Dlužník je dle ust. § 3 insolvenčního zákona v úpadku, jestliže má více věřitelů, disponuje peněžními závazky po dobu delší než 30 dnů po lhůtě splatnosti a tyto závazky není schopen plnit. Výše zmíněné se týká úpadku pro *platební neschopnost*.

Insolvenční zákon definuje ještě jeden druh úpadku, a to úpadek pro předlužení, jehož specifika se vztahují výhradně na právnické osoby, případně fyzické osoby – podnikatele. O *předlužení* mluvíme tehdy, má-li dlužník více věřitelů a

souhrn jeho závazků převyšuje hodnotu jeho majetku. Při stanovení hodnoty dlužníkovy majetku se přihlíží také k další správě jeho majetku, případně k dalšímu provozování jeho podniku, lze-li se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že dlužník bude moci ve správě majetku nebo v provozu podniku pokračovat. (Zákon č. 182/2006 Sb.)

Pro oba druhy úpadku platí, že samotná výše závazků dlužníka vůči věřitelům není považována za rozhodující a není ani zapotřebí, aby tato výše byla přesně vyčíslena, postačí, že je nepochybné, že závazek dlužníka vůči věřiteli v nějaké výši existuje. Český právní řád navíc definuje pojem *hrozící úpadek*, o který jde tehdy, lze-li se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že dlužník nebude schopen řádně a včas splnit podstatnou část svých peněžitých závazků. (MARKOVÁ, 2014)

4.2.1 Ekonomická realita úpadku

Znakem úpadku pro platební neschopnost je pluralita věřitelů, existence peněžitých závazků po době splatnosti a neschopnost dlužníka tyto závazky plnit. Není od věci rozebrat výše uvedené předpoklady pohledem běžné ekonomické reality potenciálních dlužníků.

V první řadě je třeba si říci, že většina subjektů má v různých fázích svého života nepochybně více než jednoho věřitele. Hlavním důvodem je fakt, že podnikatelské i nepodnikatelské subjekty často nakupují tzv. na fakturu. Podnikatelské subjekty zaměstnávají pracovníky a mají tak závazky nejen vůči nim, ale i z titulu odvodů sociálního a zdravotního pojištění. Zpravidla se také jedná o plátce různých typů daní (např. daň z příjmů, daň silniční, daň z nemovitostí, daň z přidané hodnoty). Na druhé straně nepodnikatelské fyzické osoby mají různé typy věřitelů z titulu nájmu bytu, dodávky energií a spotřebitelských, případně jiných úvěrů. Samotná existence peněžitých závazků po dobu delší než 30 dnů po lhůtě splatnosti taktéž není něco zcela nestandardního. Dá se předpokládat, že někdy ve svém životě zapomněla uhradit včas některý svůj závazek řada lidí. (LANDA, 2009)

S ohledem na výše zmíněné je nutné za klíčový faktor, vedoucí k identifikaci existence úpadku považovat právě **neschopnost dlužníka plnit své závazky**, přičemž za důkazy svědčící o této skutečnosti lze považovat, to že dlužník zastavil platby podstatné části svých peněžitých závazků, případně je neplní po dobu delší 3 měsíců po lhůtě splatnosti, anebo pokud není možné dosáhnout uspokojení některé ze splatných peněžitých pohledávek vůči dlužníku výkonem rozhodnutí nebo exekucí. (LANDA, 2009)

4.2.2 Způsoby řešení úpadku

V případě, že insolvenční soud v rámci insolvenčního řízení rozhodne kladně o úpadku dlužníka, nastává selekce vhodného způsobu řešení úpadku. Způsoby řešení úpadku nebo hrozícího úpadku určuje ust. § 4 odst. 1 insolvenčního zákona takto:

- „konkurs,

- *reorganizace,*
- *oddlužení a*
- *zvláštní způsoby řešení úpadku, které tento zákon stanoví pro určité subjekty nebo pro určité druhy případů.* (Zákon č. 182/2006 Sb.)

Tyto způsoby lze rozdělit na způsoby sanační a na způsoby likvidační. Mezi sanační způsoby patří reorganizace a oddlužení a za likvidační způsoby považujeme konkurs a zvláštní způsoby řešení úpadku, kam patří např. způsob řešení úpadku finančních institucí. Autor se ve své práci zabývá především institutem oddlužení, a proto se o jiných způsobech řešení úpadku již nebude blíže zmiňovat.

5 Oddlužení

Oddlužení představuje vedle konkursu a reorganizace další základní formu řešení úpadku, která se však zaměřuje na nepodnikatelské subjekty. Dle důvodové zprávy k návrhu insolvenčního zákona má tato forma poskytnout „druhou šanci“ především dlužníku – fyzické osobě „odsouzenému“ k celoživotnímu splácení dluhů a má se tím předcházet tomu, aby se dlužník začal pohybovat v zóně stínového hospodářství, přijímal práci na černo atd. Oddlužení jako nástroj řešení úpadku nepodnikatelů nabývá na významu zejména v současné době, kdy se vlivem rozvoje ekonomiky a úvěrových obchodů, typickým dlužníkem stává právě fyzická osoba – spotřebitel. (LANDA, 2009)

Čirou podstatou institutu oddlužení není pouze nejvyšší míra uspokojení dlužnickových věřitelů, ale spíše ochrana budoucnosti dlužníka a jeho opětovné zapojení do produktivního života. Díky tomu se oddlužení mezi dlužníky těší velké oblibě. Kromě právních aspektů lze tedy v souvislosti s oddlužením hovořit i o aspektech sociálních a ekonomických. Zavedení institutu oddlužení do českého práva se také dá považovat za určitý druh sociální politiky státu. Oddlužení je pro dlužníka výhodné především tím, že po něm není požadováno, aby uhradil všechny své závazky v plné výši, nýbrž mu k prominutí zbytku dluhů postačí splatit alespoň 30% pohledávek přihlášených věřitelů do insolvenčního řízení.

Tento nový institut insolvenčního práva byl do našeho právního řádu zařazen zákonem č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení, přičemž účinnosti nabyl k 1. 1. 2008. Samotnému oddlužení se věnují ustanovení § 389 až 418 insolvenčního zákona.

5.1 Osobní působnost

Insolvenční zákon ve znění do 31. 12. 2013 umožňoval řešit úpadek dlužníka oddlužením pouze v případě, že se jednalo o dlužníka – nepodnikatele. V rámci této úpravy platilo, že dlužník nesměl být podnikatelem z pohledu předpisů živnostenského podnikání, přičemž musela být striktně splněna podmínka, že dlužník neměl žádné dluhy z podnikání. Běžnou praxí bylo zamítnutí návrhu na povolení oddlužení i v případech, kdy dlužník sám o sobě podnikatelem nikdy nebyl. K zamítnutí bohatě postačoval fakt, že dluhy měly podnikatelský charakter (např. dlužník převzal ručení za dluh z podnikání jiné osoby, avaloval směnku, která zajišťovala podnikatelský závazek apod.). Judikatura tehdy akceptovala pouze situaci, kdy dlužník – nepodnikatel – nabyl dluhy z podnikání děděním, např. v případě, kdy manželka nabyla dluhy po zesnulém manželovi podnikateli. Avšak dne 1. ledna 2014 vstoupila v účinnost novela insolvenčního zákona, která zavedla v rámci oddlužení řadu změn, mezi nimi také změny týkající se osobní působnosti. Nově se nehodnotí povaha osoby dlužníka, nýbrž povaha jeho dluhů. Není tedy vyloučeno povolit oddlužení i osobě samostatně výdělečně činné pokud má dluhy spotřebitelského charakteru. (MARKOVÁ, 2014)

Stále trvajícím omezením působnosti je však předpoklad neexistujících dluhů z podnikání, nicméně platí zde několik výjimek. Ustanovení § 389 InsZ tvrdí, že dluh z podnikání nebrání řešení dlužníkovu úpadku nebo hrozícího úpadku oddlužením, jestliže:

- „s tím souhlasí věřitel, o jehož pohledávku jde, nebo
- jde o pohledávku věřitele, která zůstala neuspokojena po skončení insolvenčního řízení, ve kterém insolvenční soud zrušil konkurs na majetek dlužníka podle § 308 odst. 1 písm. c) nebo d), anebo
- jde o pohledávku zajištěného věřitele.“ (Zákon č. 182/2006 Sb.)

Je tedy patrné, že v oblasti oddlužení dochází k určité liberalizaci, s účelem poskytnutí možnosti užívání tohoto způsobu oddlužení co nejvíce subjektům.

5.2 Návrh na povolení oddlužení

Návrh na povolení oddlužení může být podán pouze z „pera“ dlužníka. Samotný věřitel není oprávněn navrhnout, aby byl úpadek dlužníka řešen oddlužením. To ovšem neznamená, že věřitel nemůže podat proti dlužníkovi insolvenční návrh. Obecně je třeba tyto dva pojmy od sebe odlišovat, neboť každý z nich znamená něco úplně jiného. Jednoduše řečeno, insolvenčním návrhem se zahajuje insolvenční řízení, přičemž návrhem na povolení oddlužení se dlužník domáhá tohoto způsobu řešení úpadku.

5.2.1 Náležitosti návrhu na povolení oddlužení

V prvé řadě platí pravidlo, že návrh na povolení oddlužení musí dlužník podat spolu s insolvenčním návrhem. Podá-li insolvenční návrh věřitel, musí dlužník návrh na povolení oddlužení podat nejpozději do 30 dnů od doby, kdy mu je doručen insolvenční návrh. Záležitosti, které musí návrh na povolení oddlužení obsahovat, jsou upraveny v § 391 InsZ:

- „označení dlužníka a osob oprávněných za něho jednat,
- údaje o očekávaných příjmech dlužníka v následujících 5 letech,
- údaje o příjmech dlužníka za poslední 3 roky,
- návrh způsobu oddlužení nebo sdělení, že dlužník takový návrh nevznáší.“ (Zákon č. 182/2006 Sb.)

Z dalších bodů ustanovení také vyplývá, že návrh na povolení oddlužení lze podat pouze na formuláři, jehož náležitosti stanoví prováděcí právní předpis. Taktéž je dlužníkovi, který navrhuje oddlužení plněním splátkového kalendáře, nabídnuta možnost požádat insolvenční soud o stanovení nižších než zákonem určených měsíčních splátek. V takovém případě musí dlužník v návrhu na povolení oddlužení uvést výši navrhovaných měsíčních splátek, případně způsob jejich určení a záro-

veň vysvětlit důvody, které vedly k jeho úpadku. K návrhu na povolení oddlužení musí dlužník připojit i řadu příloh, ty jsou vyjmenovány v § 392 InsZ:

- „seznam majetku a seznam závazků,
- listiny dokládající údaje o příjmech dlužníka za poslední tři roky,
- písemný souhlas nezajištěného věřitele, který se na tom s dlužníkem dohodl, s tím, že hodnota plnění, které při oddlužení obdrží, bude nižší než 30 % jeho pohledávky.“ (Zákon č. 182/2006 Sb.)

Ustanovení dále stanovuje, že podpis manžela na návrhu vyžadován není. Tento fakt se samozřejmě netýká společného oddlužení manželů, o němž bude také řeč.

5.3 Posouzení návrhu na oddlužení

Při posuzování návrhu na povolení oddlužení musí insolvenční soud nejdříve rozhodnout o tom, zda se dlužník nachází v úpadku či nikoliv. Již bylo řečeno, že dlužník je v úpadku, jestliže má více věřitelů, jeho závazky vůči nim jsou 30 dnů po době splatnosti a tyto závazky není schopen plnit. Záležitosti, které insolvenční soud posuzuje, se dají obecně rozdělit do dvou kategorií, a to:

- otázky týkající se formální stránky věci a
- záležitosti ohledně poctivosti záměru a ekonomického stavu žadatele.

V prvním případě soud posuzuje, zda je návrh na povolení oddlužení úplný, srozumitelný, určitý, obsahuje dle zákona potřebné přílohy a v neposlední řadě, jestli byl návrh podán včas a tím kdo byl k tomu oprávněn. V druhém případě soud sleduje poctivost záměru a fakt, jestli hodnota plnění, kterou by při oddlužení obdrželi nezajištění věřitelé, bude dosahovat minimálně 30 % hodnoty jejich pohledávek. Výjimkou je situace, kdy věřitelé s nižším plněním souhlasí.

Ačkoliv tento požadavek již není od 1. 1. 2014 výslovnou součástí insolvenčního zákona, tak překážkou povolení oddlužení zpravidla bude i to, že dlužník byl v posledních 5 letech před zahájením insolvenčního řízení pravomocně odsouzen pro trestný čin majetkové nebo hospodářské povahy a dále skutečnost, že u něho v posledních 5 letech již proběhlo insolvenční řízení. (MARKOVÁ, 2014)

Ustanovení § 394 InsZ upravuje možnost *zpětvzetí* návrhu. Návrh na povolení oddlužení může vzít dlužník zpět, dokud insolvenční soud nerozhodne o schválení oddlužení, přičemž platí, že pokud vzal dlužník návrh zpět, již jej nemůže podat znovu.

Nesplňuje-li návrh některý z formálních předpokladů (např. pokud k němu nejsou připojeny všechny nutné přílohy), vyzve insolvenční soud dlužníka k odstranění vad návrhu nebo jeho doplnění. Pokud dlužník na tuto výzvu v rámci stanovené lhůty (zpravidla 7 dní) neodpoví, soud jeho návrh na oddlužení *odmítne*. V situaci, ve které byl prokázán nepoctivý záměr či vyjde najevo, že hodnota plnění nedosahuje stanovené minimální hodnoty, soud žádost *zamítne*. V případě, že ne-

dojde k zpětvzetí návrhu na povolení oddlužení ani k jeho odmítnutí nebo zamítnutí, insolvenční soud oddlužení **povolí**.

5.3.1 Nepoctivý záměr

Za problematickou se dá považovat situace ohledně pojmu nepoctivý záměr. Přesnou definici totiž český právní řád neposkytuje. Judikatura představuje pouze demonstrativní výčet několika případů, ve kterých se o nepoctivý záměr jedná. Rozhodnutí se tedy váže na uvážení daného soudu, který o konkrétním sledovaném případě rozhoduje.

O typický nepoctivý záměr může jít např. tehdy, pokud dlužník převede svůj hodnotnější majetek na osoby jemu blízké (zpravidla jde o bezúplatný převod na rodinné příslušníky), a teprve potom podá návrh na povolení oddlužení. Dalším příkladem může být situace, kdy dlužník podá návrh na povolení oddlužení formou splátkového kalendáře, a doloží pouze příjmy, které tak akorát stačí pro splnění podmínky 30% uspokojení pohledávek nezajištěných věřitelů. (MARKOVÁ, 2014)

Za nepoctivý záměr lze obecně považovat i situaci, kdy byl dlužník v posledních 5 letech pravomocně odsouzen pro trestný čin majetkové či hospodářské povahy. Avšak ani v takovém případě nemusí soud oddlužení v rámci svého rozhodnutí zamítnout. „(...) ani pravomocného odsouzení v rozhodné době před podáním návrhu na povolení oddlužení pro trestný čin majetkové nebo hospodářské povahy dlužníka zcela nezabavuje možnosti úspěšně se domáhat povolení oddlužení. Musí však tvrdit a prokazovat takové specifické okolnosti, z nichž by bylo možno usuzovat na to, že i přes existenci odsouzení se u něho o nepoctivý záměr nejedná. Obecně lze říci, že takové okolnosti by mohly spočívat např. v tom, že dlužník beze zbytku uhradil škodu způsobenou trestným činem, zcela výjimečnými okolnostmi případu, jež mohou vyplývat zejména z povahy trestného jednání dlužníka, míry jeho účasti na spáchání činu, následku jeho jednání, výši a druhu uloženého trestu atd., či v chování dlužníka po vynesení odsuzujícího rozsudku.“ (Usnesení Vrchního soudu v Olomouci, 2008)

5.4 Způsoby provedení oddlužení

V případě, že insolvenční soud neshledal s žádostí o oddlužení žádné problémy a oddlužení povolil, nebrání nic tomu, aby se rozhodlo o způsobu provedení oddlužení. Právě realizace oddlužení je prvním aspektem celého procesu, do kterého mohou aktivně zasahovat samotní věřitelé, kteří do této doby zastávali pouze pasivní roli. Tedy samozřejmě s výjimkou situace, kdy podali insolvenční návrh. Způsoby provedení oddlužení známe dva, a to zpeněžením majetkové podstaty a plněním splátkového kalendáře.

5.4.1 Věřitelé v oddlužení

Kromě přihlašování pohledávek, které má věřitel možnost přihlašovat od zahájení insolvenčního řízení do konce soudem určené lhůty, se s postavou věřitele pojí ješ-

tě jedno podstatné právo, a to možnost spolurozhodovat o volbě formy oddlužení. Dlužník může sice ve svém návrhu na oddlužení zmínit svůj preferovaný způsob oddlužení, rozhodnutí je však plně v kompetenci věřitelů. Do samotné volby nemá právo zasahovat ani insolvenční soud.

„Usnesením schůze věřitelů o způsobu řešení dlužníkovy úpadku je insolvenční soud vázán a nemůže jej zrušit, i kdyby odporovalo společnému zájmu věřitelů.“ (Usnesení Vrchního soudu v Praze, 2009)

O způsobu oddlužení hlasují věřitelé na za tím účelem svolané schůzi věřitelů nebo za stanovených podmínek mimo tuto schůzi. Zde je nutné uvést, že podle § 402 odst. 1 InsZ mají právo hlasovat pouze nezajištění věřitelé, kteří včas přihlásili svou pohledávku. Zajištění věřitelé nehlasují vůbec. Z ustanovení § 402 InsZ také vyplývá, že o způsobu oddlužení rozhodnou věřitelé prostou většinou hlasů, počítanou podle výše jejich pohledávek. Dále je zmíněno, že svoje rozhodnutí o způsobu oddlužení není věřitel oprávněn měnit. (Zákon č. 182/2006 Sb.)

5.4.2 Plněním splátkového kalendáře

Zdaleka nejčastěji využívanou formou oddlužení bývá právě způsob plněním splátkového kalendáře, a to jednoduše díky tomu, že dlužníci zpravidla nedisponují dostatečným majetkem ke zpeněžení. Tato možnost oddlužení je tedy ideální pro dlužníky, na které bylo již v minulosti uvaleno exekuční řízení, jehož následkem přišli o veškerý svůj majetek.

Dlužník, jenž využije této formy oddlužení je po dobu pěti let povinen nezajištěným věřitelům splácet v měsíčních intervalech ze svých budoucích příjmů zabavitelnou částku v rozsahu stanoveném zákonem, přičemž má možnost zmiňovanou pětiletou lhůtu zkrátit za předpokladu, že splatí veškeré své závazky již dříve. Zabavitelnou částkou jsou v tomto případě myšleny zpravidla všechny příjmy nad minimální hranicí nutnou k přežití. Po dobu trvání účinků oddlužení je dlužník povinen vykonávat přiměřenou výdělečnou činnost a v případě, že je nezaměstnaný, o získání příjmů alespoň usilovat. Závazky dlužník splácí ze svých příjmů, přičemž kromě těch pravidelných jsou splátkovým kalendářem poznamenány i příjmy mimořádného charakteru. Dle ust. § 412 je dlužník povinen vzdát se i prostředků získaných dědictvím, darem, jakožto i majetku, který neuvedl v seznamu majetku, a jiných mimořádných příjmů. Dobrou zprávou pro žadatele je nicméně fakt, že jeho současný (přiznaný) majetek zůstává nedotčen. (Zákon č. 182/2006 Sb.)

Již dříve bylo zmíněno, že dlužník má možnost požádat o snížení měsíčních splátek, a to v případě, že tuto žádost uvede v návrhu na povolení oddlužení. Základní podmínkou pro schválení takového požadavku je fakt, že lze vzhledem ke všem okolnostem předpokládat, že hodnota plnění, které při oddlužení obdrží nezajištění věřitelé, bude stejná nebo vyšší než 30% jejich pohledávek, případně stejná nebo vyšší než hodnota plnění, na které se dlužník s věřiteli dohodl. (Zákon č. 182/2006 Sb.)

5.4.3 Zpeněžením majetkové podstaty

Druhým způsobem provedení oddlužení je zpeněžení majetkové podstaty. K pochopení této problematiky je třeba si nejdříve definovat samotný pojem „majetková podstata“. Z insolvenčního zákona vyplývá, že majetkovou podstatou je majetek určený k uspokojení dlužníkových věřitelů. Otázkou je rozsah majetkové podstaty, resp. rozsah majetku, který insolvenční správce v rámci své pravomoci rozprodá a následně získanými peněžními prostředky uspokojí požadavky věřitelů. Proces oddlužení formou zpeněžení majetkové podstaty se rámcově velmi podobá postupu zpeněžování majetkové podstaty při konkursu. Kromě základní myšlenky oddlužení, po jehož skončení může být dlužník osvobozen od dluhů, ačkoliv neuspokojí všechny pohledávky, je rozdílem mezi konkursem a oddlužením zpeněžením majetkové podstaty ještě právě rozsah majetkové podstaty. Zatímco v případě konkursu je zpeněžen i majetek, kterého dlužník nabyl v průběhu insolvenčního řízení poté, co nastaly účinky schválení oddlužení, v rámci oddlužení tomu tak není. (LANDA, 2009)

Druhá situace je tedy logicky pro dlužníka daleko výhodnější. Zpravidla oddlužení způsobem zpeněžení majetkové podstaty připadá v úvahu ve chvíli, kdy daný dlužník není vzhledem ke svému nízkému příjmu schopen pravidelně hradit povinné měsíční splátky v rámci formy oddlužení pomocí splátkového kalendáře, nicméně disponuje velkým množstvím majetku.

5.5 Ukončení oddlužení

V případě, že soud oddlužení bez námitek schválil a vyhodnotil, že v průběhu oddlužení dlužník řádně plnil své povinnosti, vydá soud rozhodnutí o splnění oddlužení, jehož následkem insolvenční řízení končí. Spolu s usnesením soud taktéž rozhodne o odměně a nákladech insolvenčního správce a zbaví jej jeho funkce. Podmínky pro uznání splnění oddlužení se v zásadě liší podle toho, jakou formu oddlužení dlužník zvolil, resp. podle toho jaká mu byla zvolena věřiteli. Podmínkou pro splnění oddlužení formou splátkového kalendáře je předpoklad, že dlužník pravidelně po dobu pěti let splácel každý měsíc splátky v předepsané výši. V případě oddlužení způsobem zpeněžení majetkové podstaty je oddlužení považováno za splněné tehdy, kdy je majetek tvořící majetkovou podstatu zpeněžen.

Nastane-li kdykoliv během účinku schváleného oddlužení situace, kdy soud rozhodne, že dlužník stanovené povinnosti neplní, může soud schválené oddlužení zrušit a rozhodnout o způsobu řešení dlužníkově úpadku konkursem. Jako důvody pro zrušení oddlužení ust. § 418 uvádí:

- fakt, že v důsledku zaviněného jednání vznikl dlužníku po schválení oddlužení peněžitý závazek po dobu delší než 30 měsíců po lhůtě splatnosti,
- vyjdou-li po schválení oddlužení najevo okolnosti, na jejichž základě lze důvodně předpokládat, že oddlužením je sledován nepoctivý záměr, anebo
- pokud zrušení navrhne sám dlužník. (Zákon č. 182/2006 Sb.)

5.6 Osvobození od dluhů

Samotné rozhodnutí o splnění oddlužení, však ještě neznamená, že má dlužník vyhráno, neboť k pro něj velice atraktivní situaci osvobození od zbytku dluhů ještě nedošlo. K osvobození od dluhů totiž nedochází automaticky, ale až na základě rozhodnutí o osvobození od dluhů, které vydává insolvenční soud pouze na návrh dlužníka. „*Dlužník by rozhodně neměl s podáním tohoto návrhu otálet, neboť skončením insolvenčního řízení přestaly působit účinky insolvenčního řízení a zároveň tak skončila ochrana dlužníka před výkonem rozhodnutí a exekucí. Po pravomocném skončení insolvenčního řízení jsou tedy věřitelé opět oprávněni pokračovat ve výkonu rozhodnutí či exekuci na majetek dlužníka, které byly v mnohých případech nařízeny již před zahájením nebo v průběhu insolvenčního řízení. Výkon rozhodnutí či exekuci budou moci věřitelé vést až do rozhodnutí insolvenčního soudu o osvobození od dluhů.*“ (MARKOVÁ, 2014, s. 147)

Neuspokojené pohledávky nebo jejich části účinkem osvobození od dluhů nepřestávají existovat v pravém slova smyslu, pouze tyto pohledávky již nejsou věřiteli vymahatelné. Dlužník je samozřejmě oprávněn tyto dluhy dobrovolně splatit, není to však vyžadováno. Insolvenční zákon, přesněji ust. § 417 udává důvody pro odejmutí již přiděleného rozhodnutí o osvobození od dluhů, a to za předpokladu, že:

- na základě návrhu podaného některým z dotčených věřitelů do 3 let od jeho pravomocného přiznání vyjde najevo, že ke schválení oddlužení nebo k přiznání osvobození došlo na základě podvodného jednání dlužníka, anebo že dlužník poskytl zvláštní výhody některým věřitelům,
- byl-li dlužník do 3 let od právní moci rozhodnutí o něm pravomocně odsouzen za úmyslný trestný čin, kterým podstatně ovlivnil proces oddlužení, případně kterým jinak poškodil věřitele. (Zákon č. 182/2006 Sb.)

5.7 Společné oddlužení manželů

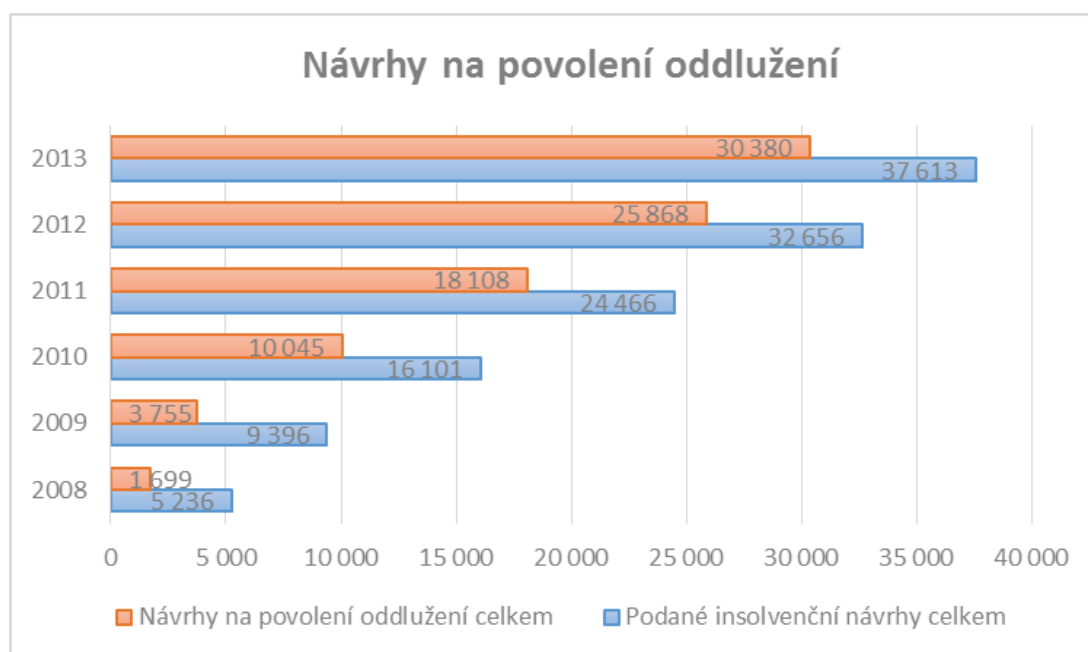
Jednou ze změn, kterou přinesla novela insolvenčního zákona k 1. 1. 2014, je pohled na institut společného oddlužení manželů. Před novelizací insolvenčního zákona tento institut v zákoně chyběl. V případě, že oba manželé chtěli svůj úpadek řešit oddlužením, museli návrh podat každý samostatně. V současnosti jim stačí podat pouze jeden společný návrh. Kromě podmínky existence manželského vztahu, musí oba dlužníci splňovat obecné předpoklady pro povolení oddlužení, vyjma potřebné výše zabavitelného příjmu. Není totiž nezbytné, aby každý z manželů uhradil za 5 let trvání účinku splátkového kalendáře 30% pohledávek věřitelů a ve výsledku tak věřitelé obdrželi plnění dohromady ve výši 60% přihlášených pohledávek. Ve skutečnosti se může stát, že požadované minimum 30% pohledávek uhradí ze svého příjmu pouze jeden z nich, a to v případě, že ten druhý (např. manželka na rodičovské dovolené) nemá žádný příjem. V případě oddlužení způsobem splátkového kalendáře je tedy vycházeno ze *společného* příjmu obou manželů. Na druhé straně, je-li oddlužení schváleno formou zpeněžení majetkové podstaty, pla-

---

tí, že za majetek pro účely oddlužení je považován *všechen* jejich majetek. Aby si tento fakt oba manželé dostatečně uvědomili, jsou povinni k návrhu na povolení oddlužení připojit výslovné prohlášení, že s touto skutečností souhlasí. Podpisy na tomto prohlášení musí být úředně ověřeny. (MARKOVÁ, 2014)

6 Využívání institutu oddlužení

V předchozích kapitolách jsou zmíněny především teoretická východiska zadluženosti a náležitosti spojené s institutem oddlužení. Tato kapitola je vyhrazena míře využívání oddlužení od vzniku tohoto institutu až po současnost. Není překvapením, že se institut oddlužení mezi dlužníky těší velké oblibě. Faktor prominutí dluhů je nepochybně hlavním důvodem pro dramaticky rostoucí tempo jeho využívání.

Obr. 3 Podané návrhy na povolení oddlužení
Zdroj: Insolvenční zákon, Expertní skupina S22, 2016

Institutu oddlužení mohli dlužníci začít využívat od roku 2008. Ze statistik získaných z dat Expertní skupiny S22, je od roku 2008 do roku 2013 patrný dynamický růst počtu návrhů na povolení oddlužení. V roce 2008 nebylo podáno v rámci oddlužení dohromady ani 1700 návrhů, přičemž tyto návrhy tvořily přibližně třetinu celkového objemu podaných insolvenčních návrhů. Určitý skok lze pozorovat již následující rok, kdy se počet podaných návrhů na povolení oddlužení více než zdvojnásobil. Od roku 2010 do roku 2013 již osobní bankroty tvořily meziročně vždy více než 50% celkového počtu podaných insolvenčních návrhů. Za rok 2013 bylo dokonce více než 80% insolvenčních návrhů podáno v rámci oddlužení. Za hlavní příčiny rostoucího zájmu o oddlužení lze pokládat zejména nárůst povědomí o tomto institutu a fakt, že právě mezi lety 2008 a 2013 probíhala celosvětová ekonomická krize, která měla bezpochyby negativní dopad na situaci dlužníků a celkovou společnost obecně.

Za zlomové období lze považovat rok 2014, kdy došlo poprvé od existence institutu oddlužení k poklesu podaných návrhů. V roce 2014 bylo podáno celkem 29967 návrhů na povolení oddlužení, přičemž předchozí rok bylo zaznamenáno celkem 30380 žádostí. Ve srovnání s rokem 2013 tedy počet žádostí o oddlužení mírně klesl. Rovněž lze v roce 2014 sledovat pokles insolvenčních návrhů, jichž bylo podáno o 2473 méně než v předcházejícím roce. (CREDITREFORM, 2015)

Tento trend pokračoval i v roce 2015. Oproti roku 2014 klesl počet podaných žádostí o oddlužení o 4,91% a počet podaných insolvenčních návrhů o 7,9%. Výše zmíněné lze jednoznačně obecně považovat za dobrý indikátor zlepšující se ekonomické situace (CREDITREFORM, 2016). Nezodpovězenou otázkou zůstává, jaká část dlužníků splnila zákonné požadavky pro povolení oddlužení a následně kolika z nich bylo oddlužení úspěšně schváleno. Předcházející data pracovala pouze s počtem podaných návrhů na povolení oddlužení. Je třeba si připomenout, že podaný návrh insolvenční soud povolí pouze v případě, že splňuje určité zásady a povinnosti. Pokud insolvenční soud oddlužení povolí, musí jej ještě schválit a tak učiní, jestliže v průběhu insolvenčního řízení nevyšly najevo skutečnosti, které by jinak odůvodňovaly odmítnutí nebo zamítnutí návrhu na jeho povolení. Z výše uvedeného vyplývá, že je nutné rozlišovat různé fáze oddlužení.

Tab. 1 Jednotlivé fáze oddlužení

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Podané insolvenční návrhy	5236	9396	16101	24466	32656	37613
Návrhy na povolení oddlužení	1699	3755	10045	18108	25868	30380
Povolená oddlužení	646	2164	5902	11614	17985	22063
Schválená oddlužení zpeněžením majetkové podstaty	13	30	82	183	414	572
Schválená oddlužení plněním splátkového kalendáře	464	1592	4584	9238	14291	18803

Zdroj: Insolvenční zákon, Expertní skupina S22, 2016

Z důvodu formálních či věcných vad, není řada návrhů na řešení úpadku formou oddlužení úspěšná, nicméně lze prohlásit, že s postupem času se kvalita návrhů neustále zvyšuje. V roce 2008, tedy v prvním roce fungování institutu oddlužení,

splňovalo předpoklady pro povolení oddlužení celkem 38% návrhů, což lze bezpochyby považovat za poněkud tristní výsledek. Avšak v roce 2013 činila míra úspěšnosti povolení již 72,6%, což oproti roku 2008 představuje téměř dvojnásobnou úspěšnost žadatelů o povolení oddlužení. Upozornit je třeba na to, že čísla v tabulce nepředstavují přímo počet dlužníků žádajících o oddlužení. Příčinou je skutečnost, že řadě z nich byl pro určité vady insolvenční návrh odmítnut a tak byli dlužníci nuceni podat svůj návrh opakovaně.

Základním předpokladem pro schválení oddlužení je skutečnost, že insolvenční soud návrh na povolení oddlužení povolí, až posléze může s přihlédnutím k okolnostem přistoupit k jeho schválení. S ohledem na výše zmíněné bude míra schválení oddlužení nepochybně nižší než míra povolení oddlužení. V prvním roce existence institutu oddlužení bylo schváleno celkem 73,8% povolených žádostí, ve druhém 74,9% a v roce 2013 soudy schválily celkem 85,2% povolených oddlužení. I v případě schvalování oddlužení lze tedy pozorovat určitou pozitivní tendenci. Co se míry zastoupení jednotlivých způsobů oddlužení týče, je na první pohled jasné, že se největší oblíbenosti těší forma plnění splátkového kalendáře. Ve všech sledovaných letech se míra oddlužení způsobem zpeněžení majetkové podstaty pohybuje na hranici 2 – 3%.

Celkově bylo od roku 2008 do roku 2013 podáno 89855 návrhů na povolení oddlužení, přičemž v nezávislosti na vybrané formě oddlužení jich bylo schváleno 50266. Procentuálně tedy insolvenční soudy ve sledovaných 6 letech schválily 55,9% podaných žádostí. Důležité je poznamenat, že těchto bezmála 56% ještě nepředstavuje počet dlužníků, kteří úspěšně prošli celým procesem oddlužení. Statisticky znázorňující, kolik dlužníků došlo v tomto komplikovaném procesu k plně zdárnému konci, nejsou k dispozici. Důvodem budiž specifika splátkového kalendáře, kde je dlužník povinen po dobu 5 let splácet nezajištěným věřitelům v pravidelných měsíčních intervalech zabavitelnou částku. S přihlédnutím k výše zmíněnému je tedy zatím zcela nemožné tvrdit, zda dlužník, jenž podal svou žádost např. v roce 2012, prošel úspěšně procesem oddlužení, neboť zmíněná pětiletá lhůta ještě neuběhla.

6.1 Vývoj v budoucnosti

Současný trend poklesu podaných insolvenčních návrhů spojených s návrhem na povolení oddlužení bude dle mého názoru pokračovat i v blízké budoucnosti. Osobně se domnívám, že největší roli budou hrát především tyto skutečnosti:

- prudký nárůst podaných návrhů v letech 2008-2013 lze z velké míry přičíst především novosti institutu oddlužení,
- na počet insolvenčních návrhů má bezpochyby vliv stávající ekonomická situace, která se stále zlepšuje,
- institutu oddlužení využije člověk zpravidla maximálně jednou za život, v případě opakované žádosti bude návrh s největší pravděpodobností zamítnut pro nepoctivý záměr.

7 Finanční gramotnost

Institut oddlužení poskytl za 8 let své existence řadě dlužníků relativně dobré východisko řešení jejich tíživé finanční situace. Nepochybně by však bylo lepší, kdyby se dlužníci zmíněným finančním problémům úplně vyhnuli a nemuseli tak ve výsledku svůj úpadek vůbec řešit. Obzvláště v nynější době „neomezených možností“ je běžný člověk ve svém životě vystaven mnoha finančním nástrahám. Neustálý rozvoj internetu a obecně informačních technologií má za následek skutečnost, že se specifika v oblasti osobních financí rychle mění. Je proto žádoucí, aby se lidé v rámci finančních záležitostí neustále vzdělávali a co nejméně se dopouštěli iracionálních rozhodnutí, díky kterým by se eventuálně mohli ocitnout ve finanční pasti, ze které je pak zpravidla velice obtížné hledat cestu ven. Pojem finanční gramotnosti, lze vesměs považovat za určitý rámec informací a pravidel, jejichž znalostí subjekt minimalizuje pravděpodobnost, že se ocitne právě např. ve zmíněné dluhové pasti či finančních problémech obecně.

7.1 Odpovědné zadlužování

„Chci okamžitě požádat o prominutí dluhů. A spěchá to, protože mi už hrozí exekuce!“ To jsou pravděpodobně nejčastější věty, se kterými přicházejí zadlužení lidé pro radu. V dnešní době je více než kdy jindy zapotřebí, aby se lidé věnovali správě svých peněz a v žádném případě se nedomnívali, že jim jejich dluhy věřitel promine či na ně zapomene. Přitom k tomu, aby se člověk vyhnul nepříjemným problémům, často postačí zdravý úsudek a určitá míra zodpovědnosti. V první řadě je potřeba spoléhat se sám na sebe a držet se základních pravidel, která lze každému subjektu před rozhodnutím vzít si úvěr doporučit.

Předtím než se člověk rozhodne vzít si půjčku, tak by si měl důkladně promyslet, zda si daný úvěr může v současné chvíli dovolit. Většina domácností nemá dostatek prostředků na to, aby mohly uspokojit všechny své potřeby ihned, proto je důležité určit si priority. Lze doporučit poradit se s ostatními členy domácnosti a sestavit plán současných i budoucích příjmů a výdajů. Žádoucí je, aby člověku po odečtení všech nákladů zbyla dostatečná rezerva pro případ, že se vyskytnou určité nenadálé události, které s sebou mohou přinést nečekané výdaje. Neméně důležité je také si důkladně promyslet, zda danou věc člověk skutečně potřebuje (SOVOVÁ, 2008). Využít možnosti půjčky k financování koupě bytu či obytného domu je zpravidla považováno za zcela rozumný a logický krok. Pořídit si na úvěr nový model mobilního telefonu v ceně dvou měsíčních platů již za rozumné považovat tak úplně nelze.

Mezi typickou past na spotřebitele patří přemrštěné smluvní pokuty. Za příklad lze uvést vysoké smluvní penále, které je dlužník povinen hradit v případě sebemenšího prodlení ve splátkách. Ostatně o tom, do jaké výše se podobné pokuty mohou vyšplhat, by v současné době mohli leccos povyprávět představitelé České strany sociálně demokratické (ČSSD). Stávající situace jedné z největších politických stran v České republice vypovídá o tom, že do problémů spojených se spláče-

ním dluhů se může dostat naprosto kdokoliv. Kromě zmíněného je třeba si dát pozor i např. na závazek neomezených záruk, kam spadá mimo jiné povolení k inkasním platbám ze strany věřitele.

Obecně lze potenciálním žadatelům doporučit, aby nepodléhali nátlaku, nevěřili svodům reklamy a při sjednávání půjčky nikdy nejednali ukvapeně. Důležité je vždy si důkladně prostudovat všechny náležitosti smlouvy a vše si nechat řádně projít hlavou, neboť zadlužit se je vážné rozhodnutí, které důkladný přístup bezpochyby vyžaduje. V případě, že si dlužník chce půjčit větší obnos, není na škodu uvažovat v širších souvislostech a připlatit si za pojištění pro případ, že nebude schopen úvěr splácet. (SOVOVÁ, 2008)

7.2 Náklady spojené s oddlužením

Kromě popisu jednotlivých procesů a průběhu oddlužení je nezbytné zmínit i ekonomickou stránku, která s oddlužením souvisí. Dlužníci si při podávání návrhu na povolení oddlužení často neuvědomují, že musí mít dostatečné příjmy nejen pro zaplacení pohledávek svých věřitelů, ale že je jejich povinností i vyplácet odměnu a náhradu hotových výdajů insolvenčnímu správci. Z oddlužení pak tím pádem dlužníku vznikne nový dluh, který dosud neměl. *„Posouzení, zda dlužník má dostačující příjmy pro oddlužení tedy zahrnuje i tyto nároky insolvenčního správce. To je ostatně i důvod, proč na oddlužení paradoxně nedosáhnou sociálně nejslabší osoby. V současnosti se ale začíná hovořit i o tomto problému, a hledá se řešení, jak umožnit oddlužení i u této skupiny osob.“* (BUREŠ, 2015)

Mezi náklady spojené s oddlužením lze bezesporu zařadit i náklady vynaložené na zpracování návrhu na oddlužení. Pro prvotní posouzení své situace může dlužník využít služeb občanské poradny, kde jim odborníci rádi poradí, zda je pro ně řešení úpadku formou oddlužení vůbec vhodné. Hlavní výhodou je v tomto případě skutečnost, že občanské poradny poskytují své služby zdarma. Další informace mohou dlužníci obdržet na webových stránkách ministerstva spravedlnosti, kde je k dispozici kalkulátor splátek. Nicméně pro zpracování samotného návrhu na oddlužení lze doporučit pouze služeb advokáta. Na trhu funguje sice řada agentur poskytujících poradenství v oblasti oddlužení, avšak tyto agentury zpravidla spolupracují se svými klienty jen do chvíle podání návrhu na oddlužení. Taktéž často nemusí být v jejich zájmu správně vyhodnotit, zda je pro dlužníka oddlužení vůbec tím nejvhodnějším řešením. Na druhé straně právník svému klientovi poskytuje na základě odborných právních znalostí profesionální služby.

7.2.1 Náklady po řádném skončení oddlužení

Jednou z hlavní výhod oddlužení je skutečnost, že podáním návrhu se zastavuje úročení dluhů i jejich vymáhání (tedy např. exekuce). Pokud je oddlužení následně insolvenčním soudem povoleno a dlužník řádně splní jemu uložené zákonné povinnosti, rozhodne soud na základě žádosti dlužníka o osvobození dlužníka od placení zbytku neuspokojených pohledávek. Neuspokojené pohledávky nebo jejich

části účinkem osvobození od dluhů nepřestávají existovat v pravém slova smyslu, pouze tyto pohledávky již nejsou věřiteli vymahatelné.

V praxi se nicméně může stát, že dlužník obdrží usnesení o zastavení exekuce na pohledávku přihlášenou v insolvenčním řízení, avšak zastavení exekuce se může týkat pouze původního dluhu, nikoliv nákladů exekuce. V takovém případě je dlužníku doručen příkaz k úhradě těchto nákladů a to ačkoliv, že splnil podmínky oddlužení a soudem bylo pravomocně rozhodnuto o osvobození od placení zbylých neuspokojených pohledávek. Pokud se dlužník ocitne v takové situaci, je třeba mít na paměti, že pokud exekutor nepřihlásil svůj nárok na náklady exekuce v počátku insolvenčního řízení, ztratil tímto možnost tento nárok vymáhat. (BUCHTOVÁ, 2016)

7.2.2 Výpočet odměny a náhrady hotových výdajů správce

Výpočet odměny správce a náhrady hotových výdajů správce je při řešení oddlužení formou plnění splátkového kalendáře poměrně jednoduchou záležitostí, neboť výše obou těchto nákladů je fixně stanovena vyhláškou č. 313/2007 Sb.:

- odměna činí 750 Kč za každý započatý kalendářní měsíc trvání účinků schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře,
- náhrada hotových výdajů činí 150 Kč za každý započatý kalendářní měsíc trvání účinků schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře.

Nutno dodat, že pokud je insolvenční správce plátcem daně z přidané hodnoty, tak se uvedené sazby zvyšují o 21%. V praxi pak dlužník včetně DPH zaplatí 1089,- Kč měsíčně, což v rámci předpokladu pětiletého trvání oddlužení činí 65 340,- Kč. Tuto částku neodvádí měsíc co měsíc sám dlužník, nýbrž ji strhává samotný insolvenční správce, a to ještě předtím, než dojde k rozdělení odvoditelné částky ze mzdy, či jiného příjmu dlužníka mezi nezajištěné věřitele. (LANDA, 2009)

8 Příklady z praxe

V této části bakalářské práce je nastíněn průběh oddlužení v praxi, tedy jak k němu došlo u konkrétních subjektů za konkrétních podmínek. U všech případů je vycházeno z volně dostupných informací dohledatelných v insolvenčním rejstříku, přičemž v rámci zachování anonymity nejsou uváděna žádná jména. Samotné hledání reprezentativního vzorku případů bylo poměrně obtížné, neboť:

- oddlužení je relativně nový institut českého právního řádu a,
- velká část zveřejněných případů v insolvenčním rejstříku obsahuje pouze stručné, základní zákonné informace.

První bod je problematický z důvodu samotné podstaty plnění oddlužení formou splátkového kalendáře, neboť tento způsob pracuje s předpokladem dlouhodobého splácení (5 let), a tak v řadě případů zatím nedošlo k finálnímu rozhodnutí. Nejinak je tomu v případě oddlužení formou zpeněžení majetkové podstaty, kde sice podmínka splácení vyměřené částky po dobu pěti let nezajištěným věřitelům neexistuje, nicméně v tomto případě do hry vstupují časové prodlevy z důvodu hledání vhodného kupujícího, či čekání na vypořádání spoluvlastnictví.

Dále nutno podotknout, že insolvenční správce je dle InsZ nucen podávat soudu informace o průběhu oddlužení, zejména tedy, zda dlužník řádně plní své povinnosti a jestli obecně vše probíhá podle plánu. Nicméně hloubka těchto informací bývá často velice tristní. Záznamy zveřejněné velkou částí insolvenčních správců jsou v těchto bodech velice stručné a dané případy pak pro účely této práce značně nevyhovující.

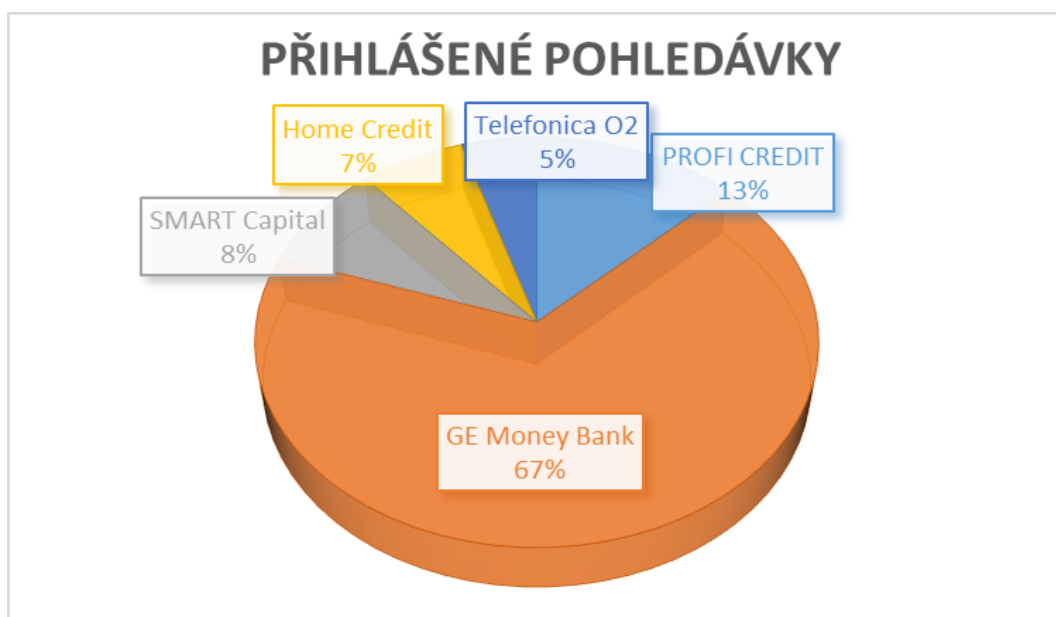
8.1 Plněním splátkového kalendáře

První zkoumaným případem je oddlužení týkající se důchodkyně momentálně žijící v Brně. Dlužnice v návrhu na povolení oddlužení, podaném 15. 12. 2010 u Krajského soudu v Brně, navrhuje oddlužení formou splátkového kalendáře s tím, že kromě starobního důchodu ve výši 8523,- Kč pobírá ještě důchod vdovský, a to ve výši 2144,- Kč měsíčně. Její kumulativní měsíční příjmy tedy v době podání návrhu na oddlužení činí 10 667,- Kč. Ve svém seznamu závazků dlužnice uvedla, že má celkem 10 nevykonatelných závazků ve výši 264 573,- Kč. Dlužnice je přesvědčena, že ze svých příjmů bude schopna uhradit více než 30% závazků svým nezajištěným věřitelům. Předpokládá uspokojení ve výši 58% pohledávek. Vzhledem ke skutečnosti, že dlužnice pobírá stálý důchod, je možné se domnívat, že výše zmíněný příjem (10667,- Kč) zůstane po celou dobu trvání oddlužení zachován. Majetkem dlužnice je vybavení bytu v celkové pořizovací ceně 33 187,- Kč, přičemž na tento majetek se nevztahují zajišťovací práva. Majetkem, který je předmětem zajišťovacích práv dlužnice vůbec nedisponuje.

Dne 21. 12. 2010, tedy necelý týden po podání návrhu na povolení oddlužení, vydal Krajský soud v Brně usnesení, ve kterém zjistil úpadek dlužnice, zároveň

dlužníci povolil oddlužení a jmenoval insolvenčního správce. Současně tímto usnesením soud vyzval věřitele, kteří dosud nepřihlásili své pohledávky, aby tak učinili, a to nejpozději ve lhůtě 30 dnů ode dne rozhodnutí o úpadku. Dále soud ve svém usnesení nařídil přezkumné jednání k přezkoumání přihlášených pohledávek na den 15. 2. 2011 s tím, že na stejný den svolal i schůzi věřitelů.

Ačkoliv dlužnice ve svém návrhu na povolení oddlužení uvedla, že má celkem 10 nevykonatelných závazků ve výši 264 573,- Kč, nakonec své pohledávky přihlásilo pouze 5 věřitelů a celková výše závazků v rámci oddlužení tak činí pouze 188 142,- Kč. Vzhledem ke skutečnosti, že se schůze věřitelů nezúčastnil žádný z přihlášených věřitelů, soud schvaluje oddlužení formou splátkového kalendáře a současně konstatuje, že ze zprávy insolvenčního správce vyplývá, že dlužnice je po odečtení odměny insolvenčního správce ve výši 1080,- Kč měsíčně, schopna přihlášeným věřitelům odvádět měsíční částku ve výši 2480,- Kč, což za 5 let trvání oddlužení představuje částku 148 000,- Kč, čímž dojde ke splacení 79% z celkové výše závazků vůči přihlášeným věřitelům. Zároveň soud prohlašuje, že proti schválení oddlužení není s přihlédnutím k nepřítomnosti věřitelů přípustné odvolání. Míru zastoupení přihlášených pohledávek vzhledem k jednotlivým věřitelům ilustruje následující graf.

Obr. 4 Přihlášené pohledávky dlužnice
Zdroj: Insolvenční rejstřík

Z výše znázorněného je zřejmé, že největší závazek má dlužnice vůči GE Money Bank, a to ve výši 67% (126 758,- Kč) z celkového objemu přihlášených pohledávek. Dále přihlásili své pohledávky PROFİ CREDIT (13%), SMART Capital (8%), Home Credit (7%) a Telefonica O2 (5%). Je nutné si připomenout, že v rámci oddlužení jsou všichni věřitelé uspokojováni úměrně a tedy skutečnost, že pohledáv-

ka GE Money Bank tvoří více než dvě třetiny všech přihlášených pohledávek, nedává této obchodní bance žádnou výhodu vůči ostatním věřitelům.

Od této doby, tedy od chvíle řádně schváleného oddlužení, běží pětiletá lhůta splátkového kalendáře, kdy je dlužnice povinna prostřednictvím insolvenčního správce po dobu 5 let splácet výše zmíněným nezajištěným věřitelům vždy k 25. dni měsíce částku 2480,- Kč, přičemž nesmí zapomenout na odměnu insolvenčního správce, jež činí 1080,- Kč měsíčně. Z čtvrtletních zpráv insolvenčního správce vyplývá, že dlužnice za posledních 5 let plnila řádně a včas všechny své uložené povinnosti. Tím pádem insolvenčnímu soudu nic nebránilo tomu, aby na základě sdělení insolvenčního správce, že dlužnice v rámci splátkového kalendáře uspokojila 81,77% svých nezajištěných závazků, vydal k 5. 4. 2016 usnesení, že bere na vědomí splnění oddlužení dlužníka. Vzhledem k tomu, že dlužnice již v minulosti požádala o osvobození od zbytku dluhů, tak soud k 5. 4. 2016 rozhodl také o tom, že vzhledem ke všem existujícím okolnostem osvobozuje dlužnici od placení zbylých pohledávek.

S přihlédnutím k relativně vysoké míře uspokojení věřitelů (81,77%) lze prohlásit, že ačkoliv se žadatelův příjem pohybuje značně pod hranicí průměrné hrubé mzdy, neměl dlužník s plněním povinností vyplývajících z oddlužení formou splátkového kalendáře žádný velký problém. Přihlášení věřitelé přišli sice o bezmála 20% z hodnoty svých pohledávek, otázkou ovšem je, zda by v případě neexistence institutu oddlužení byli v lepší situaci či nikoliv. V našem zkoumaném případě dlužník nedisponoval žádným hodnotným majetkem k zabavení a následnému zpeněžení, přičemž lze obecně předpokládat, že taková situace se bude týkat většiny dlužníků v úpadku. S přihlédnutím k výše řečenému vyplývá, že řešení úpadku konkursem často pro věřitele postrádá význam a můžeme se tedy domnívat, že oddlužení jako pozitivní nástroj bude ve většině případů vnímat nejen dlužník ale i samotný věřitel.

Při hlubším zamyšlení lze dospět k názoru, že dlužníci důchodového věku, tedy lidé pobírající stabilní měsíční příjem, budou obecně častěji schopni plnit povinnosti plynoucí z podstaty splátkového kalendáře, než lidé ekonomicky aktivní. Příčinou budiž skutečnost, že v jejich případě můžeme naprosto vyloučit možnost propuštění ze zaměstnání a tak se v podstatě nemůže ani stát, že by přišli o svůj pravidelný příjem. Další výhodou je zpravidla absence jakýchkoliv vyživovacích povinností a fakt, že lidé pokročilejšího věku již nejsou natolik aktivní a obvykle neutrácejí tolik jako mladší jedinci. Při hledání vhodných případů v insolvenčním rejstříku jsem narazil na poměrně velký počet dlužníků v důchodovém věku. Ačkoliv mnou zkoumaný počet dlužníků jednoznačně nelze považovat za reprezentativní vzorek, tak se i přes to nebojím usoudit, že by tomu tak mohlo být i ve skutečnosti. Je obecně známo, že senioři jsou často v oblasti financí přehnaně důvěřiví až naivní, přičemž důsledkem jejich chování mohou být právě finanční problémy.

Dalším předmětem zkoumání je řízení, jež bylo zahájeno na základě návrhu na oddlužení, který dlužník podal k 11. 8. 2011 Krajskému soudu v Ústí nad Labem. Žadatel, narozen v roce 1975, ve svém návrhu na povolení oddlužení uvádí, že

v současné době pracuje jako číšník, přičemž jeho celkový měsíční příjem ze zaměstnání činí 9020,- Kč. Kromě toho má ještě příjem z darovací smlouvy, kterou sjednal se svým otcem (starobní důchodce) v hodnotě 5500,- Kč. Dále uvádí, že má v současné době 18 závazků u 14 věřitelů s tím, že 11 závazků je vykonatelných a některé z nich jsou již vymáhány exekučně. Mimo to je dlužník povinen platit výživné na své 3 děti, které celkově dosahuje částky 2500,- Kč měsíčně. Dlužník předpokládá, že v následujících 5 letech bude schopen uhradit nezajištěným věřitelům částku 177 060,- Kč, což vzhledem k celkové výši jeho dluhů (536 500,- Kč) tvoří 33% celkového objemu závazků. V rámci majetku, jenž není předmětem zajišťovacích práv, přiznal dlužník majetek v pořizovací ceně 45 000,- Kč. Majetkem, který je předmětem zajišťovacích práv dlužník vůbec nedisponuje. Jako důvod existence úpadku označil dlužník svou vlastní nerozvážnost a nezodpovědnost.

Dne 20. 9. 2011 soud svým usnesením oddlužení povolil, vyzval věřitele k přihlášení svých pohledávek a zároveň stanovil datum přezkumného jednání a schůze věřitelů. Na základě výsledků přezkumného jednání lze konstatovat, že bylo 13 věřiteli přihlášeno celkem 16 pohledávek, přičemž celková výše těchto pohledávek činí 436 819,- Kč. Schůze věřitelů se nezúčastnil žádný z přihlášených věřitelů a tak soud s přihlédnutím ke všem existujícím okolnostem schválil oddlužení formou splátkového kalendáře. Na základě zprávy insolvenčního správce bude dlužník schopen měsíčně splácet částku 6936,- Kč, z čehož částka 1080,- Kč připadá na odměnu insolvenčního správce, částka 2500,- na výživné dětem a zbývajících 3356,- Kč na úhradu pohledávek věřitelů. Tato částka tedy umožňuje, aby dlužník během následujících 5 let splatil 46% (201 360,- Kč) z celkové výše přihlášených pohledávek (436 819,- Kč).

Do fáze schválení oddlužení se tento případ nijak zvlášť nelišil od případu předcházejícího a po dobu přibližně 2 let po schválení oddlužení dlužník skutečně řádně plnil své povinnosti. Nicméně ze zpráv insolvenčního správce ze dne 25. 2. 2014, 23. 4. 2014 a 28. 7. 2014 vyplývá, že dlouhodobě není vypláceno žádné plnění nezajištěným věřitelům, ani není hrazeno výživné pro děti dlužníka a taktéž není pravidelně hrazena odměna pro insolvenčního správce. Vzhledem k výše zmíněným skutečnostem soud nařídil jednání o zrušení schváleného oddlužení. K tomuto jednání se však dlužník nedostavil a to z toho důvodu, že mu nebylo usnesení o nařízení jednání v rámci zrušení schváleného oddlužení řádně doručeno, neboť v mezidobí změnil adresu pro doručování, aniž by o tom informoval insolvenční soud. Na odročené jednání se dlužník již dostavil a svou neschopnost plnit zadané povinnosti odůvodnil tím, že jeho otec, který se zavázal přispívat na plnění splátkového kalendáře (darovací smlouva) onemocněl a domluvenou částku mu již neposílá. Taktéž upozornil na to, že v průběhu oddlužení soud na základě návrhu manželky upravil výši měsíčního výživného na jednu ze svých dcer, a to z dosavadních 800,- Kč na 1500,- Kč. Nicméně vůči výtce, že neplní vyživovací povinnost, se ohradil s tím, že výživné na své děti uhradil individuálně. K tomuto účelu předložil čestné prohlášení matky.

Insolvenční správce při jednání uvedl, že v současné době je nezajištěným věřitelům uhrazeno zhruba 10% jejich zjištěných pohledávek, což představuje částku

okolo 47 000,- Kč. Dále uvedl, že výše dluhu na odměně a náhradě výdajů insolvenčního správce činí ke dni jednání 21 779,- Kč, přičemž k tomu, aby dlužník dodržel předpoklad minimálního uspokojení nezajištěných věřitelů (30%), byl schopen pravidelně platit výživné a odměnu insolvenčnímu správci, musel by odedávající měsíčně platit nejméně 8500,- Kč. Dlužník uvedl, že by toto plnění byl schopen zajistit prostřednictvím své současné přítelkyně, která pobírá příjem přibližně 18 000,- Kč za měsíc. Nicméně žádný důkaz, že by se na něčem takovém se svou přítelkyní dohodl, soudu nepředložil. S přihlédnutím k výše zmíněnému a dalším okolnostem, dospěl soud k závěru, že dlužník svým jednáním naplnil podmínky pro zrušení schváleného oddlužení, a na jeho majetek prohlásil konkurs. Zároveň rozhodl, že konkurs bude projednáván jako nepatrný konkurs, neboť dlužník je fyzickou osobou – nepodnikatelem.

Z mého pohledu byl přístup soudu v tomto případě naprosto správný. Od schválení oddlužení uběhlo již 40 měsíců (tj. 2/3 zákonem stanoveného období) a věřitelé byli uspokojeni pouze v rozsahu cca. 10%, což lze považovat za zcela nepostačující. Vzhledem k chování dlužníka během celého procesu oddlužení se navíc nedá předpokládat, že by v budoucnu mohlo dojít k výrazné změně dosavadního stavu. Tento svůj liknavý přístup dlužník prokázal např. tím, že se v průběhu oddlužení ani jednou neobtěžoval s podáním jakéhokoliv vysvětlení své současné situace. Až do jednání o zrušení schváleného oddlužení také dlužník neučinil, ani nenavrhl jakýkoliv krok k zajištění potřebného plnění a dále dlužník neoznámil včas změnu svého bydliště, čímž došlo ke zmaření nařízeného jednání.

Podívám-li se na případ z hlediska ekonomických souvislostí je patrné, že se dlužník do své situace dostal zejména díky svému vlastnímu zapříčinění. Ostatně skutečnost, že se nachází v úpadku, odůvodnil dlužník sám tím, že se v minulosti choval v rámci osobních financí nerozvázně a nezodpovědně. Situaci mu také určitě neulehčil fakt, že musel platit výživné na své 3 děti, které ke konci řízení činilo 3200,- Kč měsíčně, což vzhledem k výši jeho měsíčního příjmu (9020,- Kč) představuje poměrně velkou finanční zátěž. Skutečnost, že mu jeho otec již nebyl ze zdravotních důvodů schopen na splnění oddlužení pravidelně přispívat, byla pomyslným posledním hřebíkem do rakve.

Otázkou k zamyšlení ovšem také zůstává, zda dlužník v průběhu oddlužení přiznal všechny své příjmy. V rámci pohostinství (dlužník pracoval jako číšník) je obecně známo, že velká část příjmů zaměstnance bývá obvykle tvořena spropitným. S touto skutečností zaměstnavatelé počítají a často se pak s číšníkem domluví na tom, že mu v rámci pracovní smlouvy přiznají pouze minimální mzdu s tím, že spropitné od hostů mu přenechají. Pokud by dlužník tyto příjmy nepřiznal a soud se důvodně domníval, že se dlužník podobného jednání dopouští, zrušil by pak oddlužení v jakékoliv své fázi pro nepoctivý záměr.

Nadcházející případ lze považovat za poměrně neobvyklý, a to z toho důvodu, že se dlužnici podařilo uhradit 100% svých závazků v kratší než zákonné pětileté lhůtě. Návrh na povolení oddlužení podala dlužnice 15. 8. 2014 Krajskému soudu v Ústí nad Labem, přičemž ve svém návrhu uvedla, že ke dnešnímu dni eviduje 3 peněžitě

závazky u 3 nezajištěných věřitelů v celkové výši 124 692,- Kč. Jako příčinu vzniku této situace navrhovatelka uvedla skutečnost, že jí po rozchodu s přítelem nezbyval dostatek finančních prostředků k zaplacení nájmu. K pokrytí nákladů na bydlení si dlužnice vzala úvěr, který se její bývalý přítel zavázal splácet. Zmíněný závazek však dotyčný neplnil, přičemž o této skutečnosti se navrhovatelka dozvěděla až ve chvíli, kdy začala být pohledávka vymáhána exekučně. Jejím návrhu na sjednání splátkového kalendáře exekutor nevyhověl a tak jediné východisko vidí právě v institutu oddlužení. Dlužnice je svobodná, bez vyživovací povinnosti, pracuje jako prodavačka v jednom velkém obchodním řetězci a její průměrný měsíční příjem činí 16 375,- Kč. Žadatelka navrhuje, aby soud v jejím případě stanovil nižší než zákonem stanovené splátky (4300,- Kč), neboť s takto stanovenou částkou uhradí za 5 let trvání účinků splátkové kalendáře všechny své závazky v plně výši. Hodnotu svého majetku dlužnice vyčíslila částkou 33 265,- Kč.

Soud s přihlédnutím ke všem existujícím okolnostem oddlužení povolil, na základě přezkumného jednání oddlužení schválil, a taktéž kladně rozhodl o návrhu nižších měsíčních splátek. Již 7. 8. 2015, tedy ani ne rok po schválení oddlužení, bylo insolvenčnímu soudu doručeno podání insolvenčního správce, ve kterém sděluje, že dlužník uhradil 100% celkové výše přihlášených pohledávek a současně navrhl, aby ho soud osvobodil od placení pohledávek věřitelů, k jejichž pohledávkám se v insolvenčním řízení nepřihlíželo a pohledávek věřitelů, kteří své pohledávky do insolvenčního řízení nepřihlásili, ač tak učinit měli. Vzhledem k výše zmíněnému vzal soud na vědomí splnění oddlužení dlužníka.

Co však v soudním usnesení o splnění oddlužení a ani ve zmíněném podání insolvenčního správce nenalezneme, jsou faktory, díky kterým se dlužnici podařilo splnit oddlužení v době kratší než 1 rok. Z průběžných zpráv insolvenčního správce lze vyčíst, že od prosince 2014 odváděla dlužnice pravidelně každý měsíc sjednanou částku 4300,- Kč s tím, že k 30. 4. 2015 byl ukončen pracovní poměr u dosavadního zaměstnavatele, v rámci čehož bylo dlužnici vyplaceno odstupné. Vzhledem k tomu, že v červnu 2015 uhradila dlužnice mimořádnou splátku ve výši 86 200,- Kč, lze důvodně předpokládat, že tato splátka byla financována právě z obdrženého odstupného. Odpovědi na otázku z jakého důvodu byl mezi dlužnicí a zaměstnavatelem rozvázán pracovní poměr, se však nedohledáme, ačkoliv by to bylo určitě zajímavé. Nakonec tedy dlužnice v rámci odměny a náhrad hotových výdajů uhradila insolvenčnímu správci pouze částku 13 068,- Kč včetně DPH.

8.2 Zpeněžením majetkové podstaty

Druhým známým způsobem oddlužení je oddlužení formou zpeněžení majetkové podstaty. Jak již bylo řečeno, tato forma oddlužení se netěší ani zdaleka takové oblibě jako způsob plnění splátkového kalendáře a to zejména kvůli tomu, že dlužníci většinou nedisponují dostatečně hodnotným majetkem ke zpeněžení.

Předmětem zkoumání je oddlužení postavené na základě návrhu podaném dlužníkem 31. 10. 2011 u Krajského soudu v Brně. Žadatel, pobírající měsíčně mzdu 14 071,- Kč čistého, navrhuje řešení oddlužení formou splátkového kalendá-

ře, přičemž tvrdí, že v současnosti eviduje 13 závazků u 10 různých věřitelů. Celková výše navrhovatelových závazků činí 3 122 362,- Kč, z toho částku 699 622,- Kč tvoří nezajištěné závazky. Zbytek tvoří závazky ke dvěma zajištěným věřitelům. Kromě vybavení domu dlužník disponuje i majetkem nemovitého charakteru, přesněji rodinným domem, pozemkem, jenž se k domu vztahuje a přibližně 450m² orné půdy.

Spolu s usnesením o zahájení insolvenčního řízení soud navrhovateli nařizuje, aby připojil ke svému návrhu na povolení oddlužení znalecký posudek o majetku, který dlužník ve svém návrhu uvedl. Ze zveřejněného znaleckého posudku následně vyplývá, že dlužník disponuje nemovitým majetkem v hodnotě přibližně 3 900 000,- Kč. Dne 1. 3. 2012 vydal Krajský soud v Brně usnesení, že se zjišťuje úpadek dlužníka a zároveň rozhodl o povolení oddlužení dlužníka. Ve zmíněném ustanovení soud klasicky určuje osobu insolvenčního správce, urguje věřitele k přihlášení svých dosud nepřihlášených pohledávek, nařizuje datum přezkumného jednání na 4. 5. 2012 a na stejný den svolává schůzi věřitelů. Nakonec řádně a včas přihlásilo do insolvenčního řízení své pohledávky celkem 11 věřitelů v celkové sumě 2 873 718,- Kč. Ve výsledku nebylo vyhověno návrhu dlužníka na řešení oddlužení formou splátkového kalendáře, neboť vzhledem k výši dlužníkova příjmu se oddlužení touto formou jeví nadbytečným. Důvodem budiž skutečnost, že v případě prodeje nemovitostí nebude problém uspokojit všechny věřitele v plné výši. Soud tedy rozhodl o tom, že oddlužení dlužníka bude provedeno zpeněžením majetkové podstaty.

Podáním ze dne 20. 11. 2012 požádal insolvenční správce soud o vyslovení souhlasu s prodejem majetku mimo dražbu, přičemž ke své žádosti připojil souhlas obou zajištěných věřitelů. O týden později Krajský soud v Brně vyslovil s výše zmíněným souhlas a spolu s tím poskytl insolvenčnímu správci oprávnění s majetkem nakládat. Dne 2. 1. 2013 oznámil insolvenční správce, že k 5. 12. 2012 zpeněžil majetek vyplývající z majetkové podstaty, a to dohromady za částku 3 793 790,- Kč. Majetkovou podstatu v tomto případě tvoří kromě nemovitostí (3 700 000,- Kč) i zůstatek účtu penzijního připojištění (11 701,- Kč) a zůstatek účtu stavebního spoření dlužníka (82 089,- Kč). Celkem byl zajištěným věřitelům vydán výtěžek z peněžení ve výši 2 174 047,- Kč, přičemž nezajištění věřitelé obdrželi částku 638 348,- Kč. Vzhledem k výši příjmů získaných ze zpeněžení majetkové podstaty, byli věřitelé v obou případech plně uspokojeni. Co se týče odměny insolvenčního správce bylo rozhodnuto, že jeho odměna dosahuje:

- 2% z výtěžku zpeněžení vydaného zajištěným věřitelům (43 481,- Kč),
- 15% z výtěžku zpeněžení vydaného nezajištěným věřitelům (95 752,- Kč).

Včetně DPH činí tedy odměna pro insolvenčního správce 168 472,- Kč. Z výtěžku ze zpeněžení majetkové podstaty je nutné ještě odečíst provizi realitní kanceláře, a to ve výši 3% z kupní ceny nemovitosti, která v tomto případě činí 133 200,- Kč včetně DPH. Dlužníkovi tedy bude z majetkové podstaty vrácena částka 679 722,- Kč. Usnesením z 13. 11. 2014 bere insolvenční soud na vědomí splnění oddlužení a následně dlužníka osvobozuje od závazků vůči věřitelům, k jejichž pohledávkám se

v rámci insolvenčního řízení nepřihlíželo a také vůči věřitelům, kteří své pohledávky do insolvenčního řízení nepřihlásili, ačkoliv tak učinit měli.

Na první pohled je zřejmé, že od podání návrhu na povolení oddlužení po rozhodnutí o splnění oddlužení uběhly více než 3 roky, a to i přes to, že až na pár výzev insolvenčního soudu vůči insolvenčnímu správci k opravě nepřesností v rámci konečné správy šlo o relativně bezproblémový proces. Lze se tedy domnívat, že v některých případech může oddlužení formou zpeněžení majetkové podstaty trvat klidně i déle než oddlužení způsobem plnění splátkového kalendáře. Z hlediska ekonomické situace úpadce lze říci, že jde o poměrně netradiční situaci, neboť zkoumaný dlužník disponoval majetkem, jehož zpeněžením byli uspokojeni všichni jeho věřitelé v plné výši.

9 Diskuze

Jedním z nejkontroverznějších aspektů oddlužení je dle mého názoru jeho samotná podstata, tedy skutečnost, že je dlužník pro osvobození od zbytku dluhů povinen uhradit pouze 30% svých závazků. Samozřejmě se může stát, že dlužník v průběhu oddlužení splatí všechny své závazky v plné výši, nicméně v praxi se věřitelé zpravidla dočkají právě uspokojení pohybujícího se okolo požadovaného minima. Kromě oddlužení nabízí náš současný právní řád ještě jednu formu řešení úpadku fyzické osoby, a to konkurs. Na rozdíl od oddlužení je konkurs likvidační, nikoliv sanační formou, jejímž účelem je uspokojit věřitele v ideálním případě absolutně. V rámci konkursu je prodán bez omezení veškerý majetek dlužníka, přičemž jsou do něj zahrnuty i veškeré dlužníkovy úspory. Dalším podstatným rozdílem je skutečnost, že zatímco v případě řádného splnění oddlužení dostává dlužník „druhou šanci“ a je od zbývajících dluhů osvobozen, v případě konkursu má dlužník i nadále povinnost své neuspokojené závazky splácet. V rámci konkursu totiž za své dluhy dlužník odpovídá až do jejich zaplacení v plné výši. V praxi se pak klidně může stát, že jsou po dlužníkovi tyto dluhy vymáhány až do jeho smrti.

Z pohledu dlužníka lze vzhledem k výše zmíněnému určitě prohlásit, že pro něj bude obecně vždy lepším způsobem řešení úpadku oddlužení než konkurs. Otázkou však zůstává, jaká z těchto dvou variant je výhodnější pro věřitele. V případě oddlužení nastává určitý paradox. Na jednu stranu lze bezpochyby ztrátu dosahující často až 70% hodnoty oprávněného plnění považovat za nespravedlivou, na stranu druhou je však otázkou, zda by na tom věřitel byl v případě zpeněžení majetku lépe. Podstatným trendem v oblasti majetku dlužníků, kterého si lze povšimnout i ve vybraných zkoumaných případech, je skutečnost, že dlužníci zpravidla nedisponují dostatečným majetkem k uspokojení svých věřitelů. Většinou se jejich majetek sestává pouze z vybavení bytu či základní elektroniky. Může se dokonce stát, že dlužník nemá žádný majetek ke zpeněžení. Lze se tedy domnívat, že obecně vzato bude současnou právní úpravu institutu oddlužení vnímat pozitivně i věřitel, a to díky relativní jistotě, že obdrží alespoň 30% své pohledávky zpět. Určitým pozitivem je i skutečnost, že se věřitel o průběh oddlužení nemusí nijak zvlášť starat. Jeho povinností je v podstatě pouze řádně a včas přihlásit svoji pohledávku a následně poskytnout insolvenčnímu správci informaci o tom, jakým způsobem chce pravidelně dostávat sjednané plnění.

Osobně v současné úpravě oddlužení spatřuji několik zásadních elementů, se kterými tak úplně nesouhlasím. Prvním z nich je vymezení majetkové podstaty v rámci oddlužení formou zpeněžení majetkové podstaty. Na rozdíl od konkursu tvoří v případě oddlužení majetkovou podstatu pouze majetek, který dlužník vlastní k okamžiku jeho schválení. Věřitelé tedy neuvidí žádné plnění z majetku, kterého dlužník nějakým způsobem (dědictví, výhra v loterii, dar, aj.) nabyt až v průběhu oddlužení. Tato skutečnost je dle mého názoru naprostou kontradikcí jednoho z hlavních cílů insolvenčního řízení, a tedy co nejvyššího uspokojení dlužníkových věřitelů. Rozpor s tímto cílem je dle mého názoru patrný i v rámci způsobu financování výdajů a odměny osoby insolvenčního správce, kdy jsou tyto částky

odváděny z příjmů dlužníka přednostně a tím pádem v podstatě na úkor věřitelů. Rozhodne-li se stát konat určitou sociální politiku, za což zavedení institutu oddlužení bezpochyby považovat lze, měl by pak v tomto trendu pokračovat i ve všech procesech, které s oddlužením souvisí. Problematickým aspektem v rámci právě zmíněného je určitě i fakt, že díky nemalým nákladům vynaloženým na insolvenčního správce, na oddlužení paradoxně nedosáhnou ty nejslabší sociální případy, kvůli kterým se v podstatě tento institut zaváděl. Řešením by mohlo být zrušení osoby insolvenčního správce a převedení jeho povinností na státní zaměstnanec. Takové východisko by mělo nepochybně za následek růst státních výdajů z důsledku vzniku nových mzdových nákladů, otázkou však je, zda by taková úprava i přes tyto nově vzniklé náklady nebyla v nejlepším zájmu celé společnosti.

Další záležitostí, kterou v rámci oddlužení shledávám za problematickou, je skutečnost, že současná právní úprava nezohledňuje okolnosti, díky kterým se dlužník do své tíživé finanční situace dostal. Hlavní pointou oddlužení je motivace dlužníků ke splácení svých závazků a pomoc těmto lidem opět se zapojit do běžného života. Tyto faktory lze nepochybně z ekonomického hlediska považovat za velmi žádoucí a to jak z pohledu dlužníka, tak z pohledu samotné společnosti. Avšak na druhou stranu umožňuje oddlužení dle mého názoru některým lidem platit za své závazky až moc nízkou cenu. Osobně se tedy domnívám, že by požadavky pro splnění oddlužení měly vycházet z příčin vzniku úpadku. Navrhoval bych rozdělit oddlužení na dvě části, přičemž každá z nich by se týkala jiné třídy dlužníků. První třída by pracovala s dlužníky, kteří se do situace úpadku dostali díky nečekaným a jimi nezaviněným okolnostem (zdravotní problémy, smrt osoby blízké – živitele, aj.) s tím, že v rámci této třídy bych stávající pravidla neměnil. Druhá třída by se týkala dlužníků, kteří se do současné tíživé finanční situace dostali díky své nezodpovědnosti (dluhy vzniklé z úvěrů k pořízení spotřebního zboží, dovolených apod.). Pro tyto dlužníky bych požadavky pro oddlužení ztížil, tedy posunul minimální potřebnou hranici plnění a taktéž těmto dlužníkům nařídil delší dobu splácení. Takové opatření by s sebou samozřejmě opět přineslo nárůst legislativních nákladů vynaložených na určení třídy dlužníka, nicméně by se tak v rámci oddlužení dosáhlo obecně větší spravedlnosti, což je věc, kterou dle mého názoru současná právní úprava tohoto institutu postrádá.

10 Závěr

Hlavním cílem bakalářské práce bylo poskytnout ucelený pohled na institut oddlužení. Z toho důvodu byly v úvodní části nejdříve představeny pojmy a východiska spojené se zadlužeností, neboť se domnívám, že znalost těchto záležitostí poskytuje potenciálnímu čtenáři hlubší a kompaktnější pohled na insolvenční právo a po- tažmo tak i na samotný institut oddlužení. V rámci zadluženosti byla tedy nastíně- na současná situace na úvěrovém trhu, přičemž vzhledem ke statistice České ná- rodní banky lze konstatovat, že celková zadluženost českých domácností činila ke konci roku 2015 1,321 bilionu Kč. Tempo a objem jakým se domácnosti za poslední roky zadlužily, je skutečně enormní, nicméně na zadluženost nelze automaticky pohlížet jen negativně. O problému lze však hovořit ve chvíli, kdy člověk vzhledem ke své finanční situaci, není schopen své dluhy splácet. V takové chvíli má platební neschopnost dlužníka negativní dopad nejen na jeho samotného, nýbrž i na věřite- le a na celou společnost obecně. S rostoucím počtem nesolventních dlužníků rostla také potřeba jejich situaci řešit a to nejlépe způsobem, který by chránil pokud možno jak dlužníky, tak věřitele. Z toho důvodu vstoupil k 1. lednu 2008 v účinnost zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon). Ten- to zákon do českého právního řádu zakomponoval nový způsob řešení úpadku fy- zických osob – oddlužení. Do roku 2008 mohli spotřebitelé řešit svůj úpadek pouze pomocí konkursu, přičemž ten zcela postrádá jakýkoliv sanační charakter a často pak závazky z něj pro dlužníka plynoucí, přetrvávají až do jeho smrti. Na druhé straně hlavní podstatou oddlužení je umožnit dlužníku „nový start“ a tím mu po- moci k opětovnému zapojení se do běžného života. Výhoda oddlužení oproti kon- kursu spočívá především v tom, že po dlužníkovi není požadováno uhradit své zá- vazky v plné výši, nýbrž mu postačí splnit předpoklad splacení alespoň 30% všech pohledávek přihlášených věřitelů. Samotné oddlužení je však značně složitý pro- ces, k jehož splnění je zapotřebí dodržovat řadu podmínek a pravidel.

V prvé řadě musí dlužník podat kompletní a řádně vyplněný insolvenční návrh spojený s návrhem na povolení oddlužení. V případě, že insolvenční soud na zákla- dě podaného návrhu oddlužení povolí a následně v rámci přezkumného řízení schválí, čeká dlužníka k vidině osvobození od dluhů ještě dlouhá cesta. Plní-li dluž- ník oddlužení formou splátkového kalendáře, je mu po dobu 5 let každý měsíc srá- žena zabavitelná částka, přičemž po uplynutí 5 let musí dlužník ke splnění oddlu- žení uhradit alespoň 30% pohledávek přihlášených věřitelů. Pokud dlužník není schopen vzhledem ke svému příjmu hradit pravidelné měsíční splátky v rámci od- dlužení plněním splátkového kalendáře, avšak disponuje dostatečně velkým množ- stvím majetku, může v jeho případě dojít k oddlužení formou zpeněžení majetkové podstaty. V takovém případě dostane insolvenční správce za úkol zpeněžit dlužní- kův majetek a následně uspokojit přihlášené věřitele. Zda dlužník dospěje ke zdár- nému konci oddlužení, závisí především na jeho přístupu. K vypracování insol- venčního návrhu může dlužník využít služeb právníka nebo jiného subjektu, avšak plnit své povinnosti může nakonec pouze sám dlužník. Mezi dlužníkovy povinnosti v době trvání oddlužení patří např. součinnost s insolvenčním správcem, včasné

reagování na soudní výzvy, ohlašování změn v rámci zaměstnavatele či trvalého bydliště, nebo snaha najít si v případě ztráty zaměstnání práci novou.

V další kapitole byl zhodnocen vývoj využívání oddlužení v České republice. V roce 2008 nebylo podáno v rámci oddlužení ani 1700 návrhů, avšak v roce 2013 bylo podáno již 30 380 návrhů. Od roku 2008 do roku 2013 lze tedy pozorovat dynamický růst počtu návrhů na oddlužení. Situace se změnila v roce 2014, ve kterém došlo poprvé od existence oddlužení k poklesu podaných návrhů (29967). Tento trend pokračoval i v roce 2015, kdy klesl počet podaných žádostí v rámci oddlužení o 4,91%. Co se týče úspěšnosti žadatelů o oddlužení, tak bylo od roku 2008 do roku 2013 podáno celkem 89 955 návrhů na povolení oddlužení, přičemž schváleno jich bylo 50 266. Procentuálně bylo tedy v těchto letech schváleno pouze 55,9% podaných žádostí. Následně byl na praktických případech vysvětlen průběh oddlužení v praxi. Vybraná insolvenční řízení byla za účelem podání, co možná nejlepší představy o samotném průběhu oddlužení, vždy v některých svých aspektech netradiční a lišila se tak od předcházejících řízení. Kromě právních hledisek byla jednotlivá řízení posuzována i z hledisek ekonomických, přičemž ze zjištěných poznatků vyplynulo, že kromě ekonomických změn způsobených hospodářskými cykly hraje obrovskou roli i špatná finanční gramotnost dlužníků. Vzhledem k této skutečnosti byla do práce zařazena i kapitola týkající se právě finanční gramotnosti, ve které jsou zachycena některá základní pravidla a poučení, jež lze subjektům v rámci zadlužování doporučit. V části diskuze byl pak prostor věnován mimo jiné také „míře spravedlnosti“ oddlužení a to především vzhledem k dlužníkovým věřitelům. Oddlužení je bez debat pro dlužníka v podstatě vždy lepším východiskem než konkurs, přičemž ve valné většině případů tomu tak dle mého názoru bude i u věřitele, neboť dlužníci většinou nedisponují dostatečným majetkem ke zpeněžení, a tak věřitel často vezme za vděk alespoň relativní jistotě návratu 30% poskytnutých prostředků. V rámci diskuze bylo také vybráno několik aspektů oddlužení, o kterých se domnívám, že jsou problematické a pokusil jsem se s využitím nově nabytých znalostí navrhnout v jejich případě některá nová východiska.

Na základě rozboru případových studií lze prohlásit, že oddlužení je obecně proveditelné pouze u subjektů, kteří svoji situaci berou vážně a k oddlužení přistupují zodpovědně. Ať už se dlužník do úpadku dostal z důsledku vlastního přičinění či nikoliv, rozhodující je v zásadě vždy jeho přístup. Jednou z nejčastějších příčin zrušení schváleného oddlužení je právě liknavý přístup dlužníka, jenž se může projevit např. tím, že dlužník v průběhu oddlužení přijde o zaměstnání a následně nevynaloží dostatečnou snahu zajistit si práci jinou. Výše zmíněné nelze generalizovat, neboť za ztrátou zaměstnání mohou samozřejmě stát i jiné faktory (zranění znemožňující výkon práce, nemoc, aj.). Jak se ukázalo v jednom ze zkoumaných případů, tak poměrně velkou překážkou pro plnění povinností v rámci oddlužení může být existence vyživovací povinnosti. Výživné se totiž nesmí v žádném případě krátit. Vzhledem k těmto dvěma faktorům lze docela paradoxně za ideální subjekt pro oddlužení označit dlužníky důchodového věku, kteří mají pravidelný příjem, o který v podstatě nemůžou přijít a kromě toho nemívají zpravidla žádnou vyživovací povinnost.

11 Literatura

11.1 Knižní zdroje

- LANDA, Martin. *Ekonomika insolvenčního řízení*. Ostrava: Key Publishing, 2009, 426 s. *Ekonomie* (Key Publishing). ISBN 9788074180316.
- MÁLEK, Petr, Gabriela OŠKRDALOVÁ a Petr VALOUCH. *Osobní finance*. Brno: Masarykova univerzita, 2010, 203 s. ISBN 978-80-210-5157-7.
- MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele: příručka zejména pro neprávnický*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Linde Praha, 2014, 491 s. *Praktická právnická příručka*. ISBN 978-80-7201-939-7.
- RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. Praha: ASPI, 2008, 472 s. ISBN 978-80-7357-329-4.
- SMRČKA, Luboš. *Osobní a rodinné finance: (svět rodinných financí - jak spořit a rozmnožovat majetek)*. Praha: Professional Publishing, 2007, 257 s. ISBN 978-80-86946-41-2.
- TEPLÝ, Petr. *Navigátor bezpečného úvěru*. Praha: Karolinum, 2013, 194 s. ISBN 978-80-246-2287-3.

11.2 Právní normy

- Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 18. 12. 2008, sp. zn. KSBR 40 INS 3720/20082 VSOL 181/2008-A-14
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 21. 7. 2009, č. j. 2 VSPH 378/2009-B-30
- Vyhláška č. 313/2007 Sb., o odměně insolvenčního správce, o náhradách jeho hotových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a o náhradách jejich nutných výdajů
- Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)
- Zákon č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru
- Zákon č. 190/2004 Sb., o dluhopisech

11.3 Elektronické zdroje

- BAROŠ, Roman. Škola finanční gramotnosti: hypotéky. *Peníze.cz*, [online]. 2011 [cit. 2016-05-12]. Dostupné z: <http://www.penize.cz/hypoteky/222746-skola-financni-gramotnosti-hypoteky/>
- BUCHTOVÁ, Tereza. Exekutor vymáhá náklady řízení po řádném ukončení insolvence? Můžete se bránit! *Člověk v tísni*, [online]. 2013 [cit. 2016-05-12]. Do-

- stupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/cs/clanky/exekutor-vymaha-naklady-rizeni-po-radnem-ukonceni-insolvence-muzete-se-branit>
- BUREŠ, Jaroslav. Jaroslav Bureš o oddlužení: Řada dlužníků je v úpadku už v době, kdy si bere poslední půjčku. *Česká justice*, [online]. 2015 [cit. 2016-05-12]. Dostupné z: <http://www.ceska-justice.cz/2015/04/jaroslav-bures-o-oddluzeni-rada-dluzniku-je-v-upadku-uz-v-dobe-kdy-si-bere-posledni-pujcku/>
  - ČESKÁ OBCHODNÍ INSPEKCE. *Než si vezmete spotřebitelský úvěr*, [online]. 2013 [cit. 2016-05-12]. Dostupné z: <http://www.coi.cz/cz/spotrebitel/prava-spotrebitelu/spotrebitelske-uvery/>
  - CREDITREFORM. *Vývoj insolvenčí v České republice v roce 2014*, [online]. 2015 [cit. 2016-05-12]. Dostupné z: http://www.creditreform.cz/fileadmin/user_upload/CR-Internatio-nal/local_documents/cz/Presseartikel/Vyvoj_insolvenci_v_Ceske_republice_v_roce_2014.pdf
  - CREDITREFORM. *Vývoj insolvenčí v České republice v roce 2015*, [online]. 2016 [cit. 2016-05-12]. Dostupné z: http://www.creditreform.cz/fileadmin/user_upload/CR-Internatio-nal/local_documents/cz/Presseartikel/Vyvoj_insolvenci_v_Ceske_republice_v_roce_2015.pdf
  - CZECH-BA. *Česká populace není finančně gramotnější než před 9 lety*, [online]. 2015 [cit. 2016-05-12]. Dostupné z: <https://www.czech-ba.cz/cs/ceska-populace-neni-financne-gramotnejsi-nez-pred-9-lety>
  - INSOLVENČNÍ ZÁKON. *Insolvenční právo*, [online]. 2016a [cit. 2016-05-12]. Dostupné z: <http://insolvencni-zakon.justice.cz/obecne-informace/insolvencni-pravo.html>
  - INSOLVENČNÍ ZÁKON. *Statistiky*, [online]. 2016b [cit. 2016-05-12]. Dostupné z: <http://insolvencni-zakon.justice.cz/expertni-skupina-s22/statistiky.html>
  - RUBY, A. Douglas. The Life-Cycle Hypothesis. *The DIGITAL ECONOMIST*, [online]. ©1999-2003 [cit. 2016-05-12]. Dostupné z: http://www.digitaleconomist.org/lch_4020.html
  - SOVOVÁ, Eva. Jak se zadlužit zodpovědně. *Peníze.cz*, [online]. 2008 [cit. 2016-05-12]. Dostupné z: <http://www.penize.cz/dluhy/43400-jak-se-zadluzit-zodpovedne>

12 Seznam obrázků a tabulek

12.1 Seznam obrázků

- Obr. 1** Poskytnuté úvěry českým domácnostem od roku 1993 (v mil. Kč)
Zdroj: Data ČNB 14
- Obr. 2** Struktura úvěrů dle účelu
Zdroj: Data ČNB 15
- Obr. 3** Podané návrhy na povolení oddlužení
Zdroj: Insolvenční zákon, Expertní skupina S22, 2016 32
- Obr. 4** Přihlášené pohledávky dlužnice
Zdroj: Insolvenční rejstřík 39

12.2 Seznam tabulek

- Tab. 1** Jednotlivé fáze oddlužení 33